

Crnogorski Telekom A.D. Podgorica

Finansijski izvještaji sastavljeni u skladu sa
Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja
za godinu završenu 31. decembra 2019.godinu

PODIJELI DOŽIVLJAJ.

Sadržaj

	Strana
Finansijski izvještaji:	
Izvještaj nezavisnog revizora	3
Izvještaj o finansijskom položaju	9
Izvještaj o ukupnom rezultatu	10
Izvještaj o tokovima gotovine	11
Izvještaj o promjenama na kapitalu	12
 Napomene uz finansijske izvještaje	 13–56

Izveštaj nezavisnog revizora

Akcionarima i Odboru direktora društva Crnogorski Telekom a.d., Podgorica

Mišljenje

Po našem mišljenju, finansijski izvještaji daju istinit i objektivan prikaz, po svim materijalno značajnim aspektima, finansijske pozicije društva Crnogorski Telekom a.d., Podgorica (u daljem tekstu „Društvo“) na dan 31. decembra 2019. godine, i njegove finansijske uspješnosti i tokova gotovine za godinu završenu na taj dan u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja.

Predmet revizije

Finansijski izvještaji Društva uključuju:

- Izvještaj o finansijskom položaju na dan 31. decembra 2019. godine;
- Izvještaj o ukupnom rezultatu za godinu završenu na taj dan;
- Izvještaj o tokovima gotovine za godinu završenu na taj dan;
- Izvještaj o promjenama na kapitalu za godinu završenu na taj dan; i
- Napomene uz finansijske izvještaje, koje sadrže pregled značajnih računovodstvenih politika i druge napomene uz finansijske izvještaje.

Osnova za mišljenje

Reviziju smo izvršili u skladu sa Zakonom o reviziji i propisima u oblasti revizije važećim u Crnoj Gori. Naše odgovornosti u skladu sa tom regulativom su detaljnije opisane u odjeljku izvještaja koji je naslovljen Odgovornosti revizora za reviziju finansijskih izvještaja.

Smatramo da su revizijski dokazi koje smo pribavili dovoljni i adekvatni da nam pruže osnovu za naše mišljenje.

Nezavisnost

Mi smo nezavisni u odnosu na Društvo u skladu sa Etičkim kodeksom za profesionalne računovođe izdatim od strane Odbora za međunarodne etičke standarde za računovođe (IESBA Kodeks) i etičkim zahtjevima Zakona o reviziji Crne Gore koji su relevantni za našu reviziju finansijskih izvještaja u Crnoj Gori. Ispunili smo naše druge etičke odgovornosti u skladu sa IESBA Kodeksom i etičkim zahtjevima Zakona o reviziji Crne Gore.

Naš pristup reviziji

Pregled

Materijalnost	• Materijalnost Društva: 703 hiljada eura (u daljem tekstu „EUR“), što predstavlja 2,5% korigovane dobiti prije troškova oporezivanja, kamate i amortizacije (engl. adjusted EBITDA)
Ključna revizijska pitanja	• Priznavanje prihoda • Kapitalizacija prava na distribuciju sadržaja • Primjena MSFI 16 Zakupi po prvi put

Pri koncipiranju revizije utvrdili smo nivo materijalnosti i procijenili rizike od materijalno značajnih grešaka u finansijskim izvještajima. Posebnu pažnju posvetili smo slučajevima koji predviđaju subjektivnu procjenu rukovodstva, kao što su npr. materijalno značajne računovodstvene procjene koje uključuju utvrđivanje pretpostavki i uzimanje u obzir neizvjesnih budućih događaja od strane rukovodstva. Kao i kod svake revizije, pažnju smo posvetili riziku od zaobilaženja interne kontrole od strane rukovodstva, što između ostalog uključuje, razmatranje da li postoje dokazi o pristrasnosti koji predstavljaju rizik od postojanja materijalno značajnih grešaka nastalih usljed pronevjere.

Materijalnost

Na obim naše revizije uticala je primjena nivoa materijalnosti. Revizija je koncipirana na način da se stekne razumno uvjerenje da finansijski izvještaji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze. Pogrešni iskazi mogu nastati usljed pronevjere ili greške. Pogrešni iskazi se smatraju materijalno značajnim ako je razumno očekivati da će oni, pojedinačno ili zbirno, uticati na ekonomske odluke korisnika donijete na osnovu finansijskih izvještaja.

Na osnovu našeg profesionalnog prosuđivanja, definisali smo određene kvantitativne kriterijume materijalnosti, uključujući i nivo materijalnosti za finansijske izvještaje, uzete u cjelini, kao što je prikazano u tabeli niže. Pomenuto nam je, uz kvalitativne faktore, pomoglo da definišemo obim revizijskog angažovanja, kao i prirodu, vremenski okvir i opseg revizijskih postupaka, kao i da izvršimo procjenu efekata pogrešnih iskaza, ukoliko postoje, pojedinačno ili zbirno, na finansijske izvještaje, uzete u cjelini.

Nivo materijalnosti	EUR 703 hiljade
Kako smo odredili materijalnost	2.5% od Dobiti prije troškova oporezivanja, kamate i amortizacije (eng. EBITDA). EBITDA je korigovana i uključuje troškove kamate i amortizaciju u vezi sa ugovorima o zakupu.
Obrazloženje za primijenjenu osnovu za određivanje materijalnosti	Smatramo da je EBITDA ključni pokazatelj u industriji u kojoj Društvo posluje i najčešće korišćeno mjerilo uspješnosti poslovanja Društva od strane akcionara. U kalkulaciji smo isključili efekat primjene novousvojenog MSFI 16. Izabrali smo 2.5%, što je u skladu sa kvantitativnim pragovima materijalnosti koji se koriste za profitne kompanije u ovom sektoru.

Ključna revizijska pitanja

Ključna revizijska pitanja su pitanja koja su, po našem profesionalnom prosuđivanju, bila od najvećeg značaja u našoj reviziji finansijskih izvještaja za tekući period. Ova pitanja su razmatrana u kontekstu revizije finansijskih izvještaja u cjelini i u formiranju našeg mišljenja o njima, i mi nismo iznijeli izdvojeno mišljenje o ovim pitanjima.

Ključna revizijska pitanja	Ključna revizijska pitanja
Priznavanje prihoda <i>Vidjeti napomenu 2.14 (Pregled značajnih računovodstvenih politika) i napomenu 18 (Prihodi).</i> U izvještaju o ukupnom rezultatu Društva za godinu završenu 31. decembra 2019. godine iskazan je prihod od EUR 80,154 hiljada. Prihodi su odabrani za ključno revizijsko pitanje, jer iznosi evidentirani u sistemima Društva podliježu inherentnom riziku zbog sljedećih faktora: - proces priznavanja prihoda Društva je složen i zavisi od različitih IT sistema koji obrađuju veliku količinu podataka; - Društvo u prodaji nudi kombinaciju različitih proizvoda koja je praćena promjenama cijena tokom godine, što se odražava na pomenute sisteme; Društvo je primjenjivalo MSFI 15 – Prihod od ugovora sa kupcima na portfelje ugovora što zahtijeva korišćenje određenih procjena i pretpostavki rukovodstva. Te pretpostavke i procjene, između ostalog, uključuju i procijenjeni period zadržavanja korisnika, ispravku vrijednosti ugovorne imovine zbog prijevremenog raskida ugovora, ispravku vrijednosti ugovorne imovine zbog neplaćanja korisnika, itd.	U svjetlu činjenice da visok nivo korišćenja procjena i pretpostavki dovodi do povećanog rizika od računovodstveno pogrešnog prikazivanja, kao dio naših revizijskih procedura procijenili smo procese i kontrole Društva vezane za priznavanje prihoda. Za relevantne IT sisteme procijenili smo dizajn kontrola i testirali operativnu efektivnost opštih IT kontrola za: - evidentiranje transakcija prihoda; - ovlašćenja prilikom promjena cijena i unosa odgovarajućih i odobrenih cjenovnika u billing sistem i - obračun iznosa fakturisanih korisnicima. Takođe, na uzorku smo tesirali račune izdate korisnicima na način što smo ih uporedili sa pratećom dokumentacijom (npr. Ugovorima sa korisnicima i detaljnom listom poziva gdje je to bilo primjenjivo) i naplaćenom gotovinom. Nadalje, kombinacijom testova kontrola i testova detalja procijenili smo razumnost računovodstvenih procjena i pretpostavki u vezi sa priznavanjem prihoda. Ove procedure uključuju testove ispravnosti stopa oscilacije broja korisnika, raskida ugovora i perioda zadržavanja korisnika.

Ključna revizijska pitanja	Ključna revizijska pitanja
Kapitalizacija prava na distribuciju sadržaja <i>Vidjeti napomenu 2.4.2 (Pregled značajnih računovodstvenih politika) i napomenu 6 (Nematerijalna imovina).</i> U izvještaju o finansijskom položaju Društva za godinu završenu 31. decembra 2019. godine iskazana je kapitalizovana nematerijalna imovina u ukupnom iznosu od EUR 48,520 hiljada, koja uključuje kapitalizovana prava na distribuciju sadržaja u iznosu od EUR 4,679 hiljada. Izabrali smo kapitalizaciju prava na distribuciju saržaja kao ključno revizijsko pitanje zbog značaja kapitalizovanih troškova i procjena rukovodstva prilikom primjene MRS 38 Nematerijalna imovina. Društvo kapitalizuje prava na sadržaj ako su ispunjeni sljedeći kriterijumi: - trajanje ugovora je duže od jedne godine; - trošak mora biti određen ili odrediv; - ugovorena prava su kontinuirana i troškovi po ugovoru su neizbježni. Početno priznavanje i naknadno mjerenje ovih iznosa zavisi od procjene rukovodstva vezane za buduća plaćanja po ugovorima za distribuciju sadržaja i promjenama u procjenama rukovodstva, kao što su period amortizacije ili korišćena diskontna stopa što može imati značajan uticaj na finansijske izvještaje	Stekli smo razumijevanje procesa, procijenili dizajn i testirali operativnu efektivnost relevantnih kontrola vezanih za utvrđivanje i prepoznavanje imovine iz prava na distribuciju sadržaja. Procijenili smo da li su računovodstvene politike kompanije u skladu sa zahtjevima MRS 38 Nematerijalna imovina. Testirali smo uzorak kapitalizovanih rashoda tokom perioda na način što smo pregledali odgovarajuće ugovore i fakture kako bismo procijenili da li su kapitalizovani u skladu sa MRS 38 Nematerijalna imovina. Takođe, Uporedili smo primijenjenu diskontnu stopu sa tržišnim informacijama, kao i stopu amortizacije sa periodom važenja ugovora.
Primjena MSFI 16 Zakupi po prvi put <i>Vidjeti napomenu 2.1.1 (Pregled značajnih računovodstvenih politika), napomenu 5.1 (Imovina s pravom na korišćenje) i napomenu 17 (Finansijske obaveze).</i> Društvo je primijenilo MSFI 16 – Zakupi, koji je na snazi od 1. januara 2019. godine, koristeći modifikovani retrospektivni pristup. Uporedni podaci za razdoblje iz prethodne godine nisu korigovani. Usvajanje novog standarda rezultiralo je nastankom pozicija Imovina sa pravom korišćenja u iznosu od EUR 13,602 hiljada i obaveze za zakup od EUR 12,087 hiljada na 1. januar 2019. godine. Proces usvajanja je bio složen zbog faktora kao što su veliki broj ugovora o zakupu u Društvu, raznolikosti izvora podataka, prilagođavanje IT sistema i procjena rukovodstva za utvrđivanje uslova zakupa i diskontnih stopa. Navedeni faktori koji su doveli do visokog stepena procjena rezultirali su identifikacijom primjene MSFI 16 – Zakupi kao ključnog revizijskog pitanja.	Izvršili smo revizorske procedure u vezi sa usvajanjem i primjenom MSFI 16 – Zakupi, koje uključuju: - Razumijevanje i procjenu računovodstvenih politika koje rukovodstvo koristi za određivanje, obračun i računovodstveni tretman zakupa u skladu sa standardom. - Procjenu dizajna i testiranje operativne efektivnost kontrola vezanih za proces usvajanja i primjene MSFI 16. - Ispitivanje kompletnosti i tačnosti podataka koji su evidentirani u sistemima sa detaljima iz ugovora o zakupu. - Procjena pretpostavki rukovodstva za utvrđivanje roka zakupa. Procjena objavljivanja u finansijskim izvještajima vezanih za ovaj standard.

Ostale informacije uključujući Godišnji izvještaj menadžmenta

Rukovodstvo je odgovorno za ostale informacije. Ostale informacije obuhvataju Godišnji izvještaj menadžmenta (ali ne uključuje finansijske izvještaje i izvještaj revizora o njima).

Naše mišljenje o finansijskim izvještajima se ne odnosi na ostale informacije i ne izražavamo bilo koji oblik zaključka kojim se puža uvjeravanje o njima.

U vezi s našom revizijom finansijskih izvještaja, naša odgovornost je da pročitamo ostale informacije, navedene u tekstu gore, i pri tome razmotrimo da li postoji materijalna nedosljednost između njih i finansijskih izvještaja ili naših saznanja stečenih tokom revizije, ili na drugi način, predstavljaju materijalno pogrešna iskazivanja.

U vezi sa Godišnjim izvještajem menadžmenta, sprovedi smo takođe procedure u skladu sa Zakonom o računovodstvu Crne Gore. Te procedure uključuju razmatranje da li Godišnji izvještaj menadžmenta sadrži objelodanjivanja koja se zahtijevaju članom 11 Zakona o računovodstvu.

Na osnovu procedura sprovedenih tokom revizije, po našem mišljenju:

- Godišnji izvještaj menadžmenta sastavljen je u skladu sa zahtjevima Zakona o računovodstvu Crne Gore; i
- Informacije navedene u Godišnjem izvještaju menadžmenta, za finansijsku godinu za koju se pripremaju finansijski izvještaji, su konzistentne sa finansijskim izvještajima.

Dodatno, na osnovu znanja i razumijevanja poslovanja društva i njegovog poslovnog okruženja, stečenog tokom obavljanja revizije, od nas se zahtijeva da saopštimo u izvještaju ukoliko zaključimo da postoji materijalno pogrešno prikazivanje u godišnjem izvještaju menadžmenta. U tom smislu, ne postoji ništa što bi trebalo da saopštimo u izvještaju.

Odgovornosti rukovodstva i lica ovlašćenih za upravljanje za finansijske izvještaje

Rukovodstvo je odgovorno za pripremu i fer prezentaciju ovih finansijskih izvještaja u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja, i za one interne kontrole za koje odredi da su potrebne za pripremu finansijskih izvještaja koji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze, nastale bilo usljed pronevjere ili greške.

Pri sastavljanju finansijskih izvještaja, rukovodstvo je odgovorno za procjenu sposobnosti Društva da nastavi sa poslovanjem u skladu sa načelom stalnosti, objelodanjujući, po potrebi, pitanja koja se odnose na stalnost poslovanja i primjenu načela stalnosti poslovanja kao računovodstvene osnove, osim ako rukovodstvo namjerava da likvidira Društvo ili da obustavi poslovanje, ili nema drugu realnu mogućnost osim da to uradi.

Lica ovlašćena za upravljanje su odgovorna za nadgledanje procesa finansijskog izvještavanja Društva.

Odgovornosti revizora za reviziju finansijskih izvještaja

Naš cilj je sticanje uvjeravanja u razumnoj mjeri o tome da finansijski izvještaji, uzeti u cjelini, ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze nastale usljed pronevjere ili greške, i izdavanje revizorskog izvještaja koji sadrži mišljenje revizora. Uvjeravanje u razumnoj mjeri označava visok nivo uvjerenja, ali ne predstavlja garanciju da će revizija sprovedena u skladu sa Zakonom o reviziji i propisima u oblasti revizije važećim u Crnoj Gori uvijek otkriti materijalno pogrešne iskaze, ako takvi iskazi postoje. Pogrešni iskazi mogu da nastanu usljed pronevjere ili greške i smatraju se materijalno značajnim ako je razumno očekivati da će oni, pojedinačno ili zbirno, uticati na ekonomske odluke korisnika donijete na osnovu konsolidovanih finansijskih izvještaja.

Kao dio revizije koju obavljamo u skladu sa Zakonom o reviziji i propisima u oblasti revizije važećim u Crnoj Gori mi primjenjujemo profesionalno prosuđivanje i održavamo profesionalni skepticizam tokom revizije. Isto tako, mi:

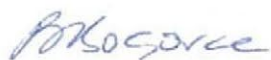
- Vršimo identifikaciju i procjenu rizika od materijalno značajnih pogrešnih iskaza u finansijskim izvještajima, nastalih usljed pronevjere ili greške, osmišljavamo i obavljamo revizijske postupke koji su prikladni za te rizike i pribavljamo dovoljno adekvatnih revizijskih dokaza da obezbijede osnovu za mišljenje revizora. Rizik da neće biti identifikovani materijalno značajni pogrešni iskazi koji su rezultat pronevjere je veći nego za pogrešne iskaze nastale usljed greške, zato što pronevjera može da uključi udruživanje, falsifikovanje, namjerne propuste, lažno predstavljanje ili zaobilaženje interne kontrole.
- Stičemo razumijevanje o internim kontrolama koje su relevantne za reviziju radi osmišljavanja revizijskih postupaka koji su prikladni u datim okolnostima, ali ne u cilju izražavanja mišljenja o efikasnosti sistema interne kontrole Društva.
- Vršimo procjenu primijenjenih računovodstvenih politika i u kojoj mjeri su razumne računovodstvene procjene i povezana objelodanjivanja koje je izvršilo rukovodstvo.
- Donosimo zaključak o prikladnosti primjene načela stalnosti kao računovodstvene osnove od strane rukovodstva i, na osnovu prikupljenih revizijskih dokaza, donosimo zaključak o tome da li postoji materijalna neizvjesnost u vezi sa događajima ili uslovima koji mogu da izazovu značajnu sumnju u pogledu sposobnosti Društva da nastavi sa poslovanjem u skladu sa načelom stalnosti. Ako zaključimo da postoji materijalna neizvjesnost, dužni smo da u svom izvještaju skrenemo pažnju na povezano objelodanjivanje u finansijskim izvještajima ili, ako takva objelodanjivanja nisu adekvatna, da modifikujemo svoje mišljenje. Naši zaključci se zasnivaju na revizijskim dokazima prikupljenim do datuma izvještaja revizora. Međutim, budući događaji ili uslovi mogu za posljedicu da imaju da Društvo prestane da posluje u skladu sa načelom stalnosti.
- Vršimo procjenu ukupne prezentacije, strukture i sadržaja finansijskih izvještaja, uključujući objelodanjivanja, kao i da li su u finansijskim izvještajima prikazane osnovne transakcije i događaji na takav način da se postigne fer prezentacija.

Saopštavamo licima ovlašćenim za upravljanje, između ostalog, planirani obim i vrijeme revizije, značajne revizijske nalaze, uključujući sve značajne nedostatke interne kontrole koje smo identifikovali tokom revizije.

Takođe, dostavljamo licima ovlašćenim za upravljanje izjavu da smo usklađeni sa relevantnim etičkim zahtjevima u pogledu nezavisnosti i da ćemo ih obavijestiti o svim odnosima i ostalim pitanjima za koja može razumno da se pretpostavi da utiču na našu nezavisnost, i gdje je to moguće, o povezanim mjerama zaštite.

Od pitanja koja su saopštena licima ovlašćenim za upravljanje, mi određujemo koja pitanja su bila od najveće važnosti u reviziji finansijskih izvještaja za tekući period i stoga su ključna revizijska pitanja. Mi opisujemo ova pitanja u izvještaju revizora, osim ako zakon ili regulativa isključuje javno objelodanjivanje o tom pitanju ili kada, u izuzetno rijetkim okolnostima, utvrdimo da pitanje ne treba da bude uključeno u izvještaj revizora, zato što je razumno očekivati da negativne posljedice budu veće nego koristi od takve komunikacije.

Ovlašćeni revizor koji je angažovan kao ključni revizorski partner na projektu revizije, nakon koje revizor izdaje Izvještaj nezavisnog revizora je Biljana Bogovac.

Biljana Bogovac
Ovlašćeni revizor

PricewaterhouseCoopers d.o.o., Podgorica

Podgorica, 8. april 2020. godine

Izveštaj o finansijskom položaju

Iznosi u EUR

		Na dan	
	Napomena	31. Decembar 2019.	31. Decembar 2018.
AKTIVA			
Stalna imovina			
Nekretnine i oprema	5	73,133,410	74,890,579
Imovina sa pravom upotrebe	5.1	10,926,476	
Nematerijalna ulaganja	6	48,520,174	53,734,472
Dugoročni krediti i ostala imovina	7	11,406,745	13,050,918
Ukupna stalna imovina		143,986,805	141,675,969
Obrtna imovina			
Zalihe	8	1,757,096	1,650,312
Potraživanja od kupaca i ostala imovina	9	28,393,085	30,106,239
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	10	7,017,788	7,925,363
Izdvojena novčana sredstva	11	908,505	990,398
Ukupna obrtna imovina		38,076,474	40,672,312
Ukupna aktiva		182,063,278	182,348,281
PASIVA			
Kapital i rezerve pripisive akcionarima			
Akcijski kapital	13	123,857,700	123,857,700
Neraspoređena dobit		17,399,844	17,835,631
Ukupan akcijski kapital i rezerve		141,257,544	141,693,331
OBAVEZE			
Dugoročne obaveze			
Odložene poreske obaveze	16	2,649,612	2,580,686
Dugoročne finansijske obaveze		7,732,774	3,083,791
Rezervisanja	15	409,286	576,838
Ukupne dugoročne obaveze		10,791,672	6,241,315
Kratkoročne obaveze			
Obaveze prema dobavljačima i ostale obaveze	14	22,007,307	28,724,939
Kratkoročne finansijske obaveze	17	7,264,342	4,675,632
Obaveze za porez na dobit		700,858	987,910
Rezervisanja	15	41,555	25,154
Ukupne kratkoročne obaveze		30,014,062	34,413,635
Ukupne obaveze		40,805,735	40.654.950
Ukupni kapital i obaveze		182,063,278	182,348,281

Napomene na stranama od 13 do 56 čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

Ovi finansijski izvještaji su odobreni od strane Odbora direktora Crnogorskog Telekom A.D. 25. marta 2020. godine i u njihovo ime potpisani su od strane:

Dzina Tsybulskaia
Izvršni direktor

Gordana Blagojević
Finansijski direktor

Izveštaj o ukupnom rezultatu

Iznosi u EUR

	Napomena	Na dan	
		31. Decembar 2019.	31. Decembar 2018.
Prihodi			
Ukupni prihodi	18	80,154,363	84,246,388
Ostali poslovni prihodi	19	574,055	828,136
Troškovi poslovanja			
Troškovi zaposlenih	20	(11,907,234)	(11,969,681)
Troškovi amortizacije i obezvrijeđenja	21	(26,422,641)	(22,946,677)
Troškovi usluga drugih operatera	22	(5,455,069)	(6,401,883)
Nabavna vrijednost prodate telekomunikacione opreme		(10,278,428)	(11,602,233)
Ostali troškovi poslovanja	23	(19,706,163)	(22,811,669)
Ispravka vrijednosti potraživanja	23	(1,084,377)	(1,544,536)
Ukupno troškovi poslovanja		(74,853,912)	(77,276,679)
Dobit iz poslovanja		5,874,505	7,797,845
Finansijski prihodi	24	450,399	711,946
Finansijski rashodi	24	(1,262,784)	(145,643)
Finansijski prihodi – neto		812,385	566,303
Dobit prije oporezivanja		5,062,120	8,364,148
Porez na dobit	25	(769,784)	(1,098,501)
Dobit tekuće godine		4,292,336	7,265,647
Ostali sveobuhvatni prihod tekuće godine			
Ukupni sveobuhvatni prihod tekuće godine		4,292,336	7,265,647
Akcionarima društva		4,292,336	7,265,647
Zarada po akciji Društva u toku perioda (izražena u EUR po akciji)			
- osnovna i čista	26	0.09	0.15

Napomene na stranama od 13 do 56 čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

Izveštaj o tokovima gotovine

Iznosi u EUR

	Napomena	Na dan	
		31.Decembar 2019.	31.Decembar 2018.
Tokovi gotovine iz poslovnih aktivnosti			
Gotovina generisana iz poslovnih aktivnosti	33	28,629,225	23,133,463
Plaćene kamate	24	(498,384)	(299,059)
Plaćen porez na dobit		(700,858)	(833,281)
Neto priliv gotovine iz poslovnih aktivnosti		27,429,983	22,001,123
Tokovi gotovine iz aktivnosti investiranja			
Nabavka osnovnih sredstava i nematerijalnih ulaganja	5,6	(20,188,455)	(21,439,551)
Povećanje kratkoročnih depozita u bankama		-	5,000,000
Smanjenje kratkoročnih depozita u bankama		-	-
Naplaćene kamate		181,364	196,590
Prilivi od prodaje osnovnih sredstava i nematerijalnih ulaganja		540,377	1,101,903
Smanjenje/(povećanje) dugoročnih kredita zaposlenima i ostalih potraživanja	7	(413,039)	(855,672)
Neto odliv gotovine iz aktivnosti investiranja		(19,879,753)	(15,996,730)
Tokovi gotovine iz aktivnosti finansiranja			
Plaćene dividende većinskim i manjinskim akcionarima	26	(4,728,131)	(4,728,131)
Plaćanja zakupa		(3,106,997)	-
Plaćanja kamate na zakupe		(624,811)	-
Neto odliv gotovine iz aktivnosti finansiranja		(8,459,939)	(4,728,131)
Neto povećanje/(smanjenje) gotovine i gotovinskih ekvivalenata		(909,709)	1,277,743
Gotovina i gotovinski ekvivalenti na početku perioda		7,925,363	6,646,412
Efekat kursnih razlika		2,134	1,208
Gotovina i gotovinski ekvivalenti na kraju perioda	10	7,017,788	7,925,363

Napomene na stranama od 13 do 56 čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

Izvještaj o promjenama na kapitalu

	Akcijski kapital	Neraspoređena dobit	Ukupno
Stanje 1. januara 2018. godine	123,857,700	14,579,431	138,437,131
Catch up efekat MSFI9/MSFI15		718,691	718,691
Dividende (Napomena 27)	-	(4,728,131)	(4,728,131)
Dobit tekuće godine	-	7,265,647	7,265,647
Ostali prihod tekuće godine	-	-	-
Stanje 31. decembra 2018. godine	123,857,700	17,835,639	141,693,339
Stanje 1. januara 2019. godine			
Dividende (Napomena 27)	-	(4,728,131)	(4,728,131)
Dobit tekuće godine	-	4,292,336	4,292,336
Ostali prihod tekuće godine	-	-	-
Stanje 31. decembra 2019. godine	123,857,700	17,399,844	141,257,544

Napomene na stranama od 13 do 56 čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

1. Opšte informacije

Crnogorski Telekom A.D. (u daljem tekstu: "Crnogorski Telekom" ili "Društvo"), pruža usluge fiksne i mobilne telefonije, interneta i ostale telekomunikacione usluge u Crnoj Gori, kao i lokalne, nacionalne i međunarodne telefonske usluge, uz široku paletu drugih telekomunikacionih usluga koje uključuju mobilnu mrežu, internet, iznajmljene linije, mrežu za prenos podataka, IPTV usluge i ICT rješenja i ostalih telekomunikacionih usluga u Crnoj Gori. Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost Crne Gore, na sjednici održanoj 10.9.2015. godine odredila je Crnogorski telekom A.D. Podgorica za pružaoca Univerzalnog servisa.

Društvo je akcionarsko društvo koje se kotira na Montenegro berzi (TECG). Magyar Telekom Plc. (u daljem tekstu: "Magyar Telekom") je u 2005. godini postao većinski vlasnik sa 76,53% udjela.

U januaru 2017. godine Mađar Telekom je potpisao kupoprodajni ugovor sa M-tele d.o.o. (u martu 2018. preimenovan u HT Holding), kompanijom u vlasništvu Hrvatskog Telekom d.d., za prodaju 76,53% udjela u Crnogorskom Telekomu čime je M-tele d.o.o. postao većinski vlasnik Crnogorskog Telekom d.d.

Deutsche Telekom AG ("DTAG") je krajnji kontrolni vlasnik Hrvatskog Telekom d.d. sa 51% akcija u vlasništvu, a samim tim i krajnji vlasnik Društva.

Sjedište Crnogorskog Telekom d.d. je u Podgorici, ulica Moskovska 29. Na dan 31. decembra 2019. godine, Društvo je imalo 516 zaposlenih (na dan 31. decembra 2018. godine 548 zaposlenih).

Istraga određenih konsultantskih ugovora

U toku obavljanja revizije finansijskih izvještaja Magyar Telekom d.d. za 2005. godinu, PricewaterhouseCoopers Könyvvizsgáló és Gazdasági Tanácsadó Kft. (PwC) je identifikovao dva ugovora čija priroda i poslovne namjere nijesu bile jasno iskazane. U februaru 2006. godine, Odbor za reviziju Magyar Telekom d.d. angažovao je White & Case LLP ("nezavisne istražitelje" ili "White & Case"), svoje nezavisne pravne savjetnike, kako bi obavili unutrašnju istragu po pitanju da li je Magyar Telekom, ili neka njegova kompanija, izvršio plaćanja po osnovu ovih ili nekih drugih ugovora, potencijalno zabranjenih od strane Američkih zakona i regulativa, uključujući Dekret o postupcima strane korupcije („FCPA“), ili internu politiku društva. Odbor za reviziju je informisao američko Ministarstvo pravde („DOJ“) i američku Komisiju za hartije od vrijednosti („SEC“) i mađarski nadležni organ za finansijsku kontrolu o ovoj unutrašnjoj istrazi.

Odbor za reviziju je 2. decembra 2009. godine dostavio Odboru Direktora Magyar Telekom d.d. „Izvještaj o istrazi Odboru za reviziju Magyar Telekom d.d.“, od 30. novembra 2009. godine (Finalni izvještaj). Odbor za reviziju je nagovijestio da smatra da je pripremanjem finalnog izvještaja, a na bazi trenutnih dokaza, White & Case okončao svoju nezavisnu unutrašnju istragu.

Istraga određenih konsultantskih ugovora (nastavak)

Finalni izvještaj sadrži sljedeće zaključke i dokaze koji su na raspolaganju Odboru za reviziju Magyar Telekom i njegovim savjetnicima:

- Informacije koje je sakupio Odbor za reviziju i njegovi savjetnici u toku istrage pokazuje grubo nepoštovanje i nedostatak posvećenosti za uspostavljanje saglasnosti na najvišim nivoima Magyar Telekom, Crnogorskog Telekom i Makedonskog Telekom tokom perioda za koji je sprovedena istraga.
- Kao što je i ranije navedeno, u slučaju pomenutih ugovora, nema „dovoljno dokaza da se utvrdi da je EUR 7 miliona troškova vezanih za četiri konsultantska ugovora napravljeno za legitimne poslovne svrhe“ kao i da postoji „potvrđan dokaz da su pomenuti troškovi služili u neispravne svrhe“. Pomenuti ugovori nijesu pravilno prikazani u finansijskim izvještajima Magyar Telekom, kao ni njegovih relevantnih zavisnih društava. Dva ugovora u ukupnom iznosu od EUR 2.88 miliona je zaključio Crnogorski Telekom i njegovo zavisno društvo, dok se druga dva ugovora odnose na druge članice Magyar Telekom Grupe.

2007. godine, Vrhovni državni tužilac Crne Gore obavijestio je Odbor direktora Crnogorskog Telekom o svom zaključku da ugovori koji su predmet unutrašnje istrage u Crnoj Gori ne sadrže elemente koji se mogu protumačiti kao kriminalne radnje na osnovu kojih bi se u Crnoj Gori mogle podnijeti tužbe. Međutim, od 2007. godine Vrhovnom državnim tužiocu Crne Gore je dostavljana sva nova dokumentacija, svi novi podaci, koji su postali dostupni Crnogorskom Telekomu, a povezani su sa slučajem.

Takođe, Ministarstvo unutrašnjih poslova Makedonije i Kancelarija glavnog tužioca Mađarske počeli su istražne aktivnosti koje su prethodno bile predmet interne istrage. Ove istražne radnje se nastavljaju i Crnogorski Telekom će nastaviti da sarađuje na ovim istragama.

DOJ i SEC su takođe počele svoje istražne aktivnosti koje su prethodno bile predmet interne istrage. Tokom 2011. godine Magyar Telekom je zaključio finansijsko poravnanje sa DOJ i SEC kako bi se zatvorila njihova dalja istraga. Ovim poravnanjem je zatvorena istraga koju su DOJ i SEC vodili u vezi sa učešćem Magyar Telekom u pomenutom slučaju. 24. januara 2014. godine SEC je dao instrukciju svom branio-cu da prekine sa daljim istražnim radnjama vezanim za korupciju u Crnoj Gori.

U toku 2019. godine je pokrenut krivični postupak protiv bivšeg predsjednika Odbora direktora g. dina Olega Obradovića kao i protiv bivšeg izvršnog direktora T Mobile d.o.o. g. dina Miodraga Ivanovića zbog krivičnog djela zloupotreba službenog položaja u privrednom poslovanju 272 st. 3–1 KZ CG u vezi sa realizacijom ugovora o konsultantskim uslugama zaključenim 27. oktobra 2005. između Rawleigh Tradeing SA. London i Monet d.o.o.

Na dan 31. decembra 2019. godine gore pomenute istrage nijesu imale uticaja na finansijske izvještaje Društva.

2. Pregled značajnih računovodstvenih politika

Osnovne računovodstvene politike primijenjene za sastavljanje ovih finansijskih izvještaja navedene su u daljem tekstu. Ove politike su konzistentno primijenjene na sve prikazane godine, osim ako drugačije nije naznačeno.

2.1. Osnov za sastavljanje

Finansijski izvještaji Crnogorskog Telekom su pripremljeni u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja (MSFI) koji su bili na snazi u periodu sastavljanja finansijskih izvještaja Društva, u skladu sa Zakonom o računovodstvu Crne Gore ("Sl. list RCG", br. 052/16), Zakonom o reviziji Crne Gore ("Sl. list RCG", br. 001/17), i posebno u skladu sa relevantnom zakonskom odlukom koja definiše obavezu primjenu MSFI u Crnoj Gori ("Sl. list RCG", br. 69/02). Finansijski izvještaji su sastavljeni u skladu sa konvencijom istorijskog troška modifikovanog za efekte procjene vrijednosti finansijskih sredstava namijenjenih prodaji.

Sastavljanje finansijskih izvještaja u skladu sa MSFI zahtijeva primjenu izvjesnih ključnih računovodstvenih procjena. Ono, takođe, zahtijeva da rukovodstvo koristi svoje prosuđivanje u primjeni računovodstvenih politika Društva. Oblasti koje zahtijevaju prosuđivanje većeg stepena ili veće složenosti, odnosno oblasti u kojima pretpostavke i procjene imaju materijalni značaj za finansijske izvještaje objelodanjene su u napomeni 4.

Finansijski izvještaji Društva su predloženi za odobrenje od strane Odbora direktora Društva. Godišnja Skupština akcionara, koja je ovlaštena da odobri i prihvati finansijske izvještaje, ima pravo da zahtijeva promjene prije prihvatanja. S obzirom da su većinski akcionari istovremeno i članovi Odbora direktora Društva koji predlažu finansijske izvještaje, vjerovatnoća potencijalnih izmjena zahtijevanih od strane Skupštine akcionara je mala, i takvih izmjena nije bilo u prošlosti.

Zvanična valuta u Crnoj Gori i funkcionalna valuta Crnogorskog Telekom je Euro (EUR).

2.1.1. Promjene u računovodstvenim politikama i objelodanjivanjima

Sljedeći izmijenjeni standardi stupili su na snagu od 1. januara 2019. godine, ali nisu imali materijalnog uticaja na Grupi:

- IFRIC 23 „Nesigurnost u pogledu postupanja s porezom na dohodak“ (objavljen 7. juna 2017. i na snazi za godišnja razdoblja koja počinju na dan ili nakon 1. januara 2019.).
- Avansi s negativnom naknadom - Izmjene i dopune MSFI-ja 9 (donijeti 12. oktobra 2017. i na snazi za godišnja razdoblja koja počinju na dan ili nakon 1. januara 2019.).
- Izmjene i dopune MRS-a 28 „Dugoročna kamata u pridruženim i zajedničkim pothvatima“ (donijeti 12. oktobra 2017. i na snazi za godišnja razdoblja koja počinju na dan ili nakon 1. januara 2019.).
- Godišnja poboljšanja ciklusa MSFI-ja 2015–2017. - izmjene MSFI-ja 3, MSFI-ja 11, MRS-a 12 i MRS-a 23 (donijeti 12. decembra 2017. i na snazi za godišnja razdoblja koja počinju na dan ili nakon 1. januara 2019.).
- Dopune MRS-a 19 „Izmjena i dopuna plana, smanjenje ili namirenje“ (donijeto 7. februara 2018. i na snazi za godišnja razdoblja koja počinju na dan ili nakon 1. januara 2019.)

Društvo primjenjuje standard MSFI 16, Zakupi od datuma njegovog obaveznog usvajanja 1. januara 2019. MSFI 16 ima značajan uticaj na finansijske izvještaje Društva, posebno na ukupnu imovinu, rezultate poslovanja, gotovinu stečenu operacijama i prezentaciju finansijskog položaja.

Novi propisi utiču na Društvo kao zakupoprimca, posebno u pogledu zakupa lokacija (zemljišta, prostora), mrežne infrastrukture i zgrada koje se koriste u administrativne ili tehničke svrhe.

2.1.1.1 Primjena standard IFRS16

IFRS 16, Zakup (izdato januar 13. 2016. i na snazi za godišnja razdoblja koja počinju na dan ili nakon 1. januara 2019.). Društvo je odlučilo primijeniti standard od obaveznog datuma usvajanja 1. januara 2019. primjenom modifikovane retrospektivne metode, bez ponavljanja komparativa i korištenja određenih pojednostavljenja koja dopušta standard. Imovina s pravom korišćenja za iznajmljivanje imovine mjeri

se na prelazu kao da su se uvijek primjenjivala nova pravila. Sva ostala imovina s pravom upotrebe mjeri se iznosom obveze za zakup nakon usvajanja (prilagođenog za sve unaprijed plaćene ili obračunate troškove).

Primjenjujući MSFI 16 prvi put, Društvo je koristilo sljedeća praktična pomagala dopuštena standardom:

- primjena jedinstvene diskontne stope na portfelj zakupa s relativno sličnim karakteristikama,
- oslanjajući se na prethodne procjene o tome da li su zakupi štetni kao alternativu sprovođenja provjere umanjenja vrijednosti - na dan 1. januara 2019. nije bilo štetnih ugovora,
- obračunavanje operativnih zakupa s preostalim rokom zakupa kraćim od 12 mjeseci na dan 1. januara 2019. godine kao kratkoročnim zakupima,
- isključujući početne troškove za mjerenje imovine s pravom korištenja na datum početne primjene, i
- korištenje unazad pri određivanju roka zakupa gdje ugovor sadrži mogućnosti za produženje ili raskid zakupa.

Društvo je takođe izabralo da ne preispituje ponovo da li je ugovor o zakupu ili sadrži ugovor o zakupu na dan početne prijave. Umjesto toga, za ugovore sklopljene prije datuma prijelaza, Društvo se oslanjalo na svoju procjenu sastavljenu primjenom MRS 17, Zakupi i IFRIC 4, Određujući sadrži li Ugovor Zakup.

Ponderisana prosječna dodatna stopa zaduživanja primijenjena za Grupu na zakupljene obaveze na dan 1. januara 2019. godine iznosila je 6,5%.

Na 31 Decembar 2018 Društvo je imalo neopozive obaveze zakupa u iznosu od 5,741,546Eur. Od ovih preuzetih obveza, 1,360,546Eur odnosilo se na kratkoročni zakup.

Usklađivanje obaveza za operativni zakup, s priznatom obavezom je kako slijedi:

	31 Decembar 2018 / 1 Januar 2019
Ukupne buduće minimalne isplate zakupa za neopozivi * operativni zakup na dan 31. decembra 2018. Godine.	
Obaveze finansijskog zakupa priznate na dan 31. decembra 2018. godine	0
Obaveze za operativni zakup na dan 31. decembra 2018. godine	5,741,546
Promjene iz novog identifikovanog zakupa (delta)	6,345,927
Ukupne obaveze za zakup priznate na dan 1. januara 2019. godine	12,087,473
Od kojih su:	
Kratkoročne obaveze zakupa	2,712,085
Dugoročne obaveze zakupa	9,375,388

**Neopozivi zakupi uključuju otkaz samo: (a) ako se dogodi neki udaljeni slučaj, (b) uz dozvolu zakupodavca, (c) ako zakupoprimac sklopi novi zakup za istu ili ekvivalentnu imovinu s istim zakupnikom; ili (d) nakon plaćanja zakupoprimca takvog dodatnog iznosa koji je, na početku zakupa, razumno siguran nastavak zakupa.*

Promjena računovodstvene politike uticala je na sljedeće stavke izvještaja o finansijskom stanju na dan 1. januara 2019. godine:

	Uticaj usvajanja IFRS 16
Smanjenje nekretnina, postrojenja i opreme	-
Povećanje imovine za pravo upotrebe	13,602,701
Smanjenje trgovinskih i ostalih potraživanja	(1,515,228)
Povećanje obaveza za zakup	12,087,473

Kako je MSFI 16 u značajnoj mjeri prenio računovodstvene zahtjeve zakupodavca u MRS-u 17, Društvo nije prepoznalo značajan uticaj na finansijske izvještaje s obzirom na aktivnosti Društva kao zakupodavca.

2.2. Izvještavanje o segmentima

Poslovni segmenti se izvještavaju na način koji je konzistentan sa internim izvještavanjem za potrebe glavnog donosioca poslovnih odluka. Glavni donosilac poslovnih odluka koji je odgovoran za raspodjelu resursa i procjenu rezultata poslovanja poslovnih segmenata je identifikovan kao Izvršni direktor koji donosi strateške i poslovne odluke čiji finansijski uticaj na godišnjem nivou ne prelazi 500.000 eura (osim u slučajevima izuzetaka kao što su ugovori sa korisnicima telekomunikacionih i povezanih usluga i sl.) dok poslovne odluke sa finansijskim uticajem iznad 500,000 eura donosi Odbor direktora. Izvršni direktor je formirao Menadžment komitet, savjetodavni organ, čiji su članovi direktori sektora u Crnogorskom Telekomu. Posljedično, u Crnogorskom Telekomu ne postoje segmenti koji se mogu identifikovati jer se sve relevantne odluke donose na nivou Društva.

2.3. Preračunavanje stranih valuta

Zvanična valuta u Crnoj Gori i funkcionalna valuta Crnogorskog Telekoma je Euro (EUR).

Transakcije u stranoj valuti se preračunavaju u funkcionalnu valutu primjenom deviznih kurseva važećih na dan transakcije. Pozitivne i negativne kursne razlike nastale iz izmirenja takvih transakcija i iz preračuna monetarnih sredstava i obaveza izraženih u stranim valutama na kraju godine, iskazane su u okviru finansijskih prihoda/(rashoda) u izvještaju o ukupnom rezultatu.

2.4. Nefinansijska sredstva

2.4.1 Nekretnine i oprema

Nekretnine i oprema Društva iskazani su po nabavnoj vrijednosti umanjenoj za akumuliranu ispravku vrijednosti i trošak po osnovu obezvrijeđenja.

Nabavna vrijednost nekretnine i opreme se sastoji od nabavne vrijednosti sredstva, uključujući uvozne dažbine i povezane takse, svih direktno povezanih troškova (uključujući polaganje kablova do prostorija pretplatnika, troškove neophodne za puštanje u rad datog sredstva, troškove pozajmljivanja) umanjene za eventualne popuste kao i troškove stavljanja sredstva van upotrebe ukoliko je neophodno. Trošak takođe uključuje i interno generisani rad za pojedine stavke nekretnina i opreme.

Naknadni troškovi se uključuju u nabavnu vrijednost sredstva ili se priznaju kao posebno sredstvo, u zavisnosti od toga što je primjenljivo, samo kada postoji vjerovatnoća da će Društvo u budućnosti imati ekonomsku korist od tog sredstva i ako se njegova vrijednost može pouzdano utvrditi. Svi drugi troškovi tekućeg održavanja terete bilans uspjeha perioda u kome su nastali.

Dobici i gubici po osnovu otuđenja sredstva utvrđuju se kao razlika između novčanog priliva i knjigovodstvene vrijednosti i iskazuju se u bilansu uspjeha u okviru 'Ostalih poslovnih prihoda i/(rashoda)'.

Nekretnine i oprema u pripremi obuhvataju rad trećih lica kao i interno generisani rad za nekretnine i opremu koja još nijesu završena. Ova stavka uključuje ulaganja izvršena (ali ne i završena) u tekućoj i/ili prethodnoj finansijskoj godini. Po kompletiranju ovih sredstava, odnosno iznosi iskazani kao dati avansi ili nekretnine i oprema u pripremi se priznaju kao nekretnine i oprema.

Kada sredstva u sebi sadrže elemente i materijalne i nematerijalne imovine, u odabiru računovodstvenog tretmana u skladu sa MRS 16 Nekretnine, postrojenja i oprema ili MRS 38 Nematerijalna ulaganja, rukovodstvo procjenjuje koji je element značajniji za sredstvo i u zavisnosti od toga vrši klasifikaciju.

Zemljište se ne amortizuje. Amortizacija drugih sredstava se obračunava primjenom proporcionalne metode kako bi se rasporedila njihova nabavna vrijednost do njihove rezidualne vrijednosti tokom njihovog procijenjenog vijeka trajanja, kao što slijedi:

Glavne grupe nekretnina i opreme	Procijenjeni korisni vijek (godina)
Zgrade	40
Mjesne mreže	20
Optički kabl	20
Prenosni sistemi i oprema za prenos	10
Telefonska centrala sa pripadajućom opremom	7
Ruteri i prekidači	5–8
Mipnet telekomunikaciona oprema	5–6
Računari i računarska oprema	3–4

Rezidualna vrijednost i korisni vijek upotrebe sredstva se revidiraju, i po potrebi koriguju, na datum svakog bilansa stanja.

Knjigovodstvena vrijednost sredstva svodi se odmah na njegovu nadoknadivu vrijednost ukoliko je knjigovodstvena vrijednost veća od njegove procijenjene nadoknadive vrijednosti.

Imovina s pravom upotrebe Društvo iznajmljuje razno (kancelarijski prostor, oprema). Društvo raspoređuje naknadu u ugovor o zakupu i komponente koje nisu u zakupu na temelju njihovih relativnih samostalnih cijena. (Međutim, za zakup nekretnina za koje je Društvo zakupoprimac, grupa je odlučila da se ne razdvajaju komponente zakupa i nezakupa, a umjesto toga ih obračunava kao jednu komponentu zakupa.)

Imovina koja proizlazi iz zakupa se inicijalno mjeri prema osnovi sadašnje vrijednosti.

Imovina s pravom upotrebe se mjeri prema trošku koji se sastoji od sljedećeg: iznos početnog mjerenja obaveze o zakupu, sva plaćanja zakupa izvršena na dan ili prije početka datuma, svi početni direktni troškovi, trošak obnove imovine do stanja navedenog u ugovoru o zakupu.

Imovina s pravom upotrebe se uglavnom amortiziruje linearno u roku koji se odnosi na kraći period između očekivanog vijeka trajanja sredstva i roka zakupa. Ukoliko je grupa razumno sigurna da će iskoristiti mogućnost kupovine, imovina s pravom upotrebe se amortizuje tokom roka trajanja navedene imovine. Amortizacije imovine s pravom korištenja se računa koristeći linearnu metodu preko njihovih procijenjenih rokova trajanja kako slijedi:

Glavne grupe nekretnina i opreme	Procijenjeni korisni vijek (godina)
Zgrade	40
Oprema	10 do 20

2.4.2 Nematerijalna ulaganja

a) Goodwill

Goodwill nastaje po osnovu biznis kombinacija i predstavlja višak novčane vrijednosti koji se prenosi kroz učešće tj. udio Društva u neto fer vrijednosti identifikovanih sredstava, obaveza i potencijalnih obaveza stečenog zavisnog pravnog lica. Društvo je prepoznalo goodwill prilikom sticanja zavisnog pravnog lica Internet Crna Gora d.o.o., 7. marta. 2005. godine koji je naknadno pripojen Društvu. Provjera umanjenja vrijednosti goodwill-a vrši se jednom godišnje ili češće ukoliko događaji ili izmijenjene okolnosti ukažu na eventualno postojanje umanjenja vrijednosti. Metodologija obračuna umanjenja vrijednosti je detaljnije opisana u Napomeni 4.2.

b) Licence

Troškovi u vezi sa sticanjem dugoročnih licenci za frekvencije se kapitalizuju. Korisni vijek upotrebe licenci određen je na osnovu osnovnog sporazuma i amortizuje se pravolinijski u periodu od dostupnosti za komercijalnu upotrebu do isteka inicijalne licence. Periodi obnavljanja ugovora su uzeti u obzir prilikom inicijalnog određivanja korisnog vijeka samo u slučaju da je izvjesno da će uslovi u novom ugovoru ostati nepromijenjeni bez značajnih troškova.

Sadašnja vrijednost budućih godišnjih plaćanja koja se odnose na prava korišćenja se takođe kapitalizuju ako su kriterijumi priznavanja licence na koju se plaćanje odnosi ispunjeni (kriterijum identifikacije, kontrole, vjerovatnih budućih ekonomskih benefita, pouzdana mjerljivost troškova). U suprotnom se priznaju kao troškovi poslovanja u godini u kojoj je nastala obaveza plaćanja.

c) Kompjuterski softveri

Zasebno stečeni softveri iskazuju se po istorijskoj nabavnoj vrijednosti. Softveri imaju ograničen vijek trajanja i iskazuju se po nabavnoj vrijednosti umanjenoj za akumuliranu ispravku vrijednosti.

Stečene licence za računarski softver kapitalizuju se u iznosu troškova nastalih po osnovu sticanja i stavljanja u upotrebu odnosnog softvera. Ovi troškovi se amortizuju tokom njihovog procijenjenog vijeka upotrebe.

Troškovi vezani za održavanje kompjuterskog softvera priznaju se kao trošak u trenutku nastanka. Troškovi razvoja koji se mogu direktno pripisati dizajniranju i testiranju prepoznatljivih i jedinstvenih softverskih proizvoda koje kontroliše Društvo, priznaju se kao nematerijalna imovina kada su ispunjeni sljedeći kriterijumi:

- tehnički je moguće kompletirati softverski proizvod tako da bude dostupan za upotrebu;
- rukovodstvo namjerava da kompletira softverski proizvod i da ga koristi ili prodaje;
- postoji mogućnost korišćenja ili prodaje softverskog proizvoda;
- može se pokazati kako će softverski proizvod generisati moguće buduće ekonomske koristi;
- na raspolaganju su adekvatni tehnički, finansijski i drugi resursi za završetak razvoja i za korišćenje ili prodaju softverskog proizvoda; i
- trošak koji se može pripisati softverskom proizvodu tokom njegovog razvoja može se pouzdano izmjeriti.

Troškovi koji se mogu direktno povezati sa softverom se kapitalizuju i priznaju kao njegov dio uključujući troškove razvoja od strane zaposlenih kao i adekvatan procijenat fiksnih troškova. Troškovi vezani za održavanje kompjuterskih softverskih programa priznaju se kao trošak u periodu u kome nastanu.

Ostali troškovi razvoja koji ne ispunjavaju ove kriterijume priznaju se kao trošak u trenutku nastanka. Troškovi razvoja koji su prethodno priznati kao trošak ne priznaju se kao sredstvo u narednom periodu.

d) Prava na distribuciju

Društvo priznaje troškove sticanja prava na distribuciju kao nematerijalnu imovinu na početku trajanja ugovora. Društvo je utvrdilo sljedeće uslove koji moraju biti ispunjeni kako bi se ugovori sa pružiocima prava na distribuciju mogli priznati kao nematerijalna imovina: trajanje ugovora mora biti duže od godinu dana, trošak je određen ili odrediv, ugovorna prava moraju biti trajna i troškovi iz ugovora su neizbježni. Priznata imovina po tim ugovorima se amortizuje tokom trajanja ugovora. Ugovori prava na distribuciju koji ne zadovoljavaju kriterijume za kapitalizaciju priznaju se kao trošak i prikazani su unutar ostalih troškova.

Amortizacija nematerijalne imovine, osim goodwilla, se obračunava po linearnoj metodi od trenutka kada su sredstva stavljena u funkciju i primjenjuje se u toku ekonomskog vijeka trajanja sredstava kao što slijedi:

Nematerijalna ulaganja	Korisni vijek (godina)
Telekomunikaciona licenca - (obavljanje javnih fiksnih telekomunikacionih usluga)	25
Telekomunikaciona licenca - (obavljanje međunarodnog saobraćaja)	23
IPTV licenca	10
Licenca za mobilnu telefoniju	15
3G-4G licenca	15
Internet mreža	10
Kupljeni softveri	5–10
Softveri, pravo na distribuciju i ostala nematerijalna ulaganja	2–5 ili u skladu sa trajanjem ugovora

2.4.3. Umanjenje vrijednosti nefinansijskih sredstava

Sredstva sa neograničenim korisnim vijekom upotrebe ne podliježu amortizaciji i testiraju se na umanjenje vrijednosti jednom godišnje. Za sredstva koja podliježu amortizaciji provjera da li je došlo do umanjenja njihove vrijednosti vrši se kada događaji ili izmijenjene okolnosti ukažu da knjigovodstvena vrijednost možda neće biti nadoknadiva. Gubitak zbog umanjenja vrijednosti se priznaje u visini iznosa za koji je knjigovodstvena vrijednost sredstva veća od njegove nadoknadive vrijednosti. Nadoknadiva vrijednost je vrijednost veća od fer vrijednosti sredstva umanjene za troškove prodaje i vrijednosti u upotrebi. Za svrhu procjene umanjenja vrijednosti, sredstva se grupišu na najnižim nivoima na kojima mogu da se utvrde odvojeni prepoznatljivi novčani tokovi (jedinice koje generišu gotovinu). Nefinansijska sredstva, osim goodwill-a, kod kojih je došlo do umanjenja vrijednosti revidiraju se na svaki datum izvještavanja zbog mogućeg ukidanja efekata umanjenja vrijednosti.

Rukovodstvo godišnje vrši procjenu da li postoje pokazatelji umanjenja vrijednosti. Nijesu identifikovani pokazatelji umanjenja vrijednosti nekretnina, postrojenja i opreme i nematerijalne imovine na dan i za godinu završenu 31. decembra 2019.

2.5. Finansijska sredstva

Sva sredstva se klasifikuju i mjere kako je opisano u nastavku:

	Kategorija mjerenja
Kratkotrajna imovina	
Novac i novčani ekvivalenti (depoziti...)	Amortizovani trošak/Raspoloživo za prodaju
Potraživanja od kupaca i ostala imovina	Amortizovani trošak/Raspoloživo za prodaju
Dati krediti i ostala potraživanja	Amortizovani trošak/Raspoloživo za prodaju
Dugotrajna imovina	
Potraživanja od kupaca i ostala imovina	Amortizovani trošak/Raspoloživo za prodaju
Dati krediti i ostala potraživanja	Amortizovani trošak/Raspoloživo za prodaju

Poslovni model odražava način na koji Društvo upravlja imovinom u cilju generisanja novčanih tokova - bez obzira da li je cilj Društva: (i) isključivo prikupljanje ugovornih novčanih tokova od imovine ("držati radi naplate ugovornih novčanih tokova"), ili (ii) da sakupi i ugovorne novčane tokove i novčane tokove koji proizilaze iz prodaje imovine ("držati radi naplate ugovornih novčanih tokova i prodavati") ili, ako nijedna od (i) i (ii) nije primjenljiva, finansijska sredstva su klasifikovana kao dio "drugog poslovnog modela i mjeren na FVTPL.

Dužnički instrumenti

Za mjerenje dužničkih instrumenata važno je koji poslovni model se odnosi na svaki od njih, i da li imaju karakteristike običnog zajma, tj. Da li njihovi novčani tokovi čine isključivo kamatu i glavicu. Ako imaju ove karakteristike i ako se ne prodaju po poslovnom modelu, ali se drže do dospijeća, moraju se mjeriti po amortizovanoj vrijednosti. Ako poslovni model ima za cilj prodaju i djelimično držanje takvih instrumenata, oni se mjere po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit uz naknadnu reklasifikaciju u račun dobiti i gubitka. U svim drugim slučajevima, finansijska sredstva se mjere po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka.

Potraživanja koja se prodaju Agenciji za naplatu kao način naplate prvobitno se smatraju poslovnim modelom koji se drži za naplatu i stoga se mjere po amortizovanoj vrijednosti s obzirom da je CT prvobitno imao kreditni rizik, a SPPI test je ispunjen.

Prebijanje finansijskih instrumenata

Finansijska sredstva i obaveze kao što su potraživanja i obaveze od roaminga se prebijaju a neto iznos se izvještava u bilansu stanja kada postoji zakonski osnov za prebijanje priznatih iznosa i kada postoji namjera da se obaveze poravnaju na neto osnovi, ili da se istovremeno realizuju sredstva i izmire obaveze.

2.6. Zalihe

Zalihe se vrednuju po nižoj od nabavne vrijednosti i neto prodajne vrijednosti. Nabavna vrijednost podrazumijeva sve troškove nabavke i ostale troškove koje podrazumijevaju dovođenje zaliha u upotrebno stanje. Neto prodajna vrijednost je cijena po kojoj zalihe mogu biti prodane u normalnim uslovima poslovanja, nakon umanjenja cijene za troškove prodaje.

Mobilni telefoni se često prodaju za vrijednost nižu od nabavne što je povezano sa promotivnim aktivnostima, u cilju dobijanja novih pretplatnika. Takav gubitak na prodaji opreme se priznaje samo u slučajevima ukoliko se prodaja izvrši.

2.7. Akcijski kapital

Obične akcije se klasifikuju kao kapital.

2.8. Dividende

Obaveze za dividende akcionarima Društva i manjinskim interesima se evidentiraju kao obaveze i odbitna stavka kapitala (zadržane dobiti) u finansijskim izvještajima Društva, u onom periodu u kom je isplata dividendi odobrena od strane akcionara.

2.9. Odloženi porez i tekući porez na dobit

Troškovi poreza za period uključuju tekući i odloženi porez. Porez se priznaje u bilansu uspjeha, osim u slučajevima kada je priznat u Izvještaju o ukupnom rezultatu.

Tekući porez na dobit se obračunava u skladu sa usvojenom poreskom regulativom na dan sastavljanja Izvještaja o Finansijskom položaju. Rukovodstvo periodično procjenjuje poreske pozicije sa osvrtom na situacije definisane usvojenom poreskom regulativom i gdje ima osnova Rukovodstvo određuje rezervisanja za iznose koje očekuje da će platiti Poreskoj upravi.

Odloženi porez na dobit je obezbijeđen u potpunosti, korišćenjem metoda obaveze, koji se usredsređuje na privremene razlike koje se pojavljuju između poreske osnovice dijela imovine ili obaveza i njihovih knjigovodstvenih iznosa u finansijskim izvještajima. Odloženi porez na dobit se određuje korišćenjem poreskih stopa (i zakonima koji regulišu porez na dobit) koje su u primjeni ili za koje se očekuje da će biti u primjeni u periodu kada se sredstvo realizuje ili obaveza izmiruje.

Odložena sredstva i obaveze po osnovu poreza na dobit se prebijaju u slučajevima gdje je postajalo zakonsko pravo na netiranje tekućih poreskih sredstava i tekućih poreskih obaveza i kada se odložena poreska sredstva i obaveze odnose na porez na dobit obračunat od strane istih poreskih organa.

2.10 Porezi, doprinosi i druge dažbine koje ne zavise od rezultata poslovanja

Porezi, doprinosi i druge dažbine koje ne zavise od rezultata poslovanja Društva uključuju poreze na nekretnine, doprinose na teret poslodavca po osnovu zarada, kao i razne ostale poreze i doprinose plaćene na osnovu republičkih i opštinskih propisa. Sve gore navedene vrste poreza i doprinosa uključuju se u Izvještaj o ukupnom rezultatu u dijelu „Ostali troškovi poslovanja“.

2.11 Naknade zaposlenima

a) *Kratkoročne naknade zaposlenima*

Kratkoročne naknade zaposlenima se priznaju kao tekući rashod u periodu kada su zaposleni obavljali svoje usluge. To uključuje plate, doprinose za socijalno osiguranje, bonuse, plaćeni odmor, i druge beneficije i ostale poreske nadoknade. Uplate definisanom penzionom Fondu priznaju se kao rashod u periodu u kojem su ostvareni od strane zaposlenog.

b) *Porezi i doprinosi za obezbjeđenje socijalne sigurnosti zaposlenih*

U skladu sa propisima koji se primjenjuju u Crnoj Gori, Društvo je u obavezi da plaća doprinose državnim fondovima, kojima se obezbjeđuje socijalna sigurnost zaposlenih. Ove obaveze uključuju doprinose za zaposlene na teret poslodavca u iznosima obračunatim po stopama propisanim relevantnim zakonskim propisima. Društvo je takođe, obavezno da od bruto plata zaposlenih obustavi doprinose i da ih, u ime zaposlenih, uplati fondovima. Doprinosi na teret poslodavca i doprinosi na teret zaposlenog se knjiže na teret rashoda perioda na koji se odnose i priznaju se u okviru Troškova zarada, naknada zarada i ostalih ličnih rashoda. Društvo nema daljih obaveza, po ovim osnovama, prema zaposlenima osim mjesečne uplate doprinosa državnom fondu.

Društvo nema pravne ili izvedene obaveze da plaća druge doprinose ukoliko državni penzioni fond ne posjeduje dovoljno sredstava da isplati nadoknade svim zaposlenima koje su vezane za njihov radni vijek u tekućem ili ranijim periodima.

c) *Otpremnine za odlazak u penziju*

U skladu sa kolektivnim ugovorom u okviru Društva, Crnogorski Telekom isplaćuje zaposlenom otpremninu prilikom odlaska u penziju u visini 10 najnižih cijena rada kod Društva. Otpremnina se isplaćuje na dan odlaska u penziju, a najkasnije u roku od 30 dana od dana prestanka radnog odnosa. Uslovi za odlazak u penziju regulisani su Zakonom o penzijskom i invalidskom osiguranju pri čemu je Zakonom o radu propisano da zaposlenom radni odnos prestaje po sili zakona kad zaposleni navršši 67 godina života i najmanje 15 godina staža osiguranja, ako se poslodavac i zaposleni drukčije ne sporazumiju.

Definisana obaveza isplate naknada po osnovu otpremnina obračunava se godišnje od strane nezavisnog ovlašćenog aktuara korišćenjem metoda projektovanih jedinica kreditiranja (napomena 4.3). Aktuarski dobici i gubici proistekli iz prethodnih korekcija i promjena u aktuarskim očekivanjima se priznaju u kapitalu u okviru ostalog sveobuhvatnog prihoda u periodu u kome su nastali. Troškovi naknada zaposlenih stečenih po osnovu izvršenog rada se priznaju kao trošak u vrijeme koje je ranije od sljedećih datuma:

- u trenutku izmjene plana, ili
- kada Društvo priznaje troškove vezane za restrukturiranje ili otpremnine

d) Jubilarne nagrade

U skladu sa kolektivnim ugovorom u okviru Društva, Crnogorski Telekom je u obavezi da isplati između 3 i 9 najnižih cijena rada kod Društva po osnovu jubilarnih nagrada za rad ostvaren u društvu. Broj najnižih cijena rada po osnovu jubilarnih nagrada u zavisnosti od godina radnog staža zaposlenih u društvu prikazan je u sljedećoj tabeli:

Godine radnog staža u Društvu	Broj najnižih cijena rada
10	3
20	5
30	7
39	9

Obaveze po osnovu jubilarnih nagrada se obračunavaju na isti način kao definisani planovi beneficija, osim za aktuarske dobitke i gubitke proistekle iz jubilarnih plaćanja, kao i troškovi naknada zaposlenih stečenih po osnovu izvršenog rada se priznaju direktno u izvještaju o ukupnom rezultatu u periodu u kojem su nastali.

e) Stambeni krediti

Stambeni krediti predstavljaju dugoročne kredite odobrene zaposlenima za stambene potrebe. Priznavanje i klasifikacija stambenih kredita su opisani u Napomeni 2.5 Finansijska sredstva.

f) Otpremnine za prestanak radnog odnosa

Otpremnine za prestanak radnog odnosa dospijevaju za isplatu kada Društvo okonča radni odnos zaposlenog prije datuma ispunjavanja uslova za dobijanje otpremnine za odlazak u penziju ili kada zaposleni prihvati u bilo koje vrijeme da mu dobrovoljno prestane radni odnos u zamjenu za isplatu otpremnine. Društvo priznaje otpremnine za prestanak radnog odnosa, kada je odlučeno da se raskine ugovor o radu sa postojećim zaposlenim na osnovu detaljnog formalnog plana bez mogućnosti povratka na posao ili u slučaju kada je potrebno obezbijediti otpremnine za prestanak radnog odnosa kao rezultat ponude zaposlenima napravljene kako bi se ohrabrio dobrovoljni prestanak radnog mjesta. Naknade koje dospijevaju nakon više od 12 mjeseci nakon datuma Izvještaja o finansijskom položaju se diskontuju i svode na njihovu sadašnju vrijednost. Otpremnine su obračunate na osnovu posebnih uslova sadržanih u detaljnom formalnom planu koji je komuniciran zaposlenima.

g) Program varijabilnih bonusa

Takođe tokom 2011. godine Društvo je pokrenulo Var II program za viši menadžment na period od 4 godine. Rezervisanje se obračunava na osnovu vjerovatnoće ostvarenja ciljeva. Na početku plana svakom učesniku je ponuđen bonus. Ovaj bonus će biti isplaćen na kraju perioda u zavisnosti od ostvarenja fiksno postavljenih ciljeva. Ovaj program je nastavljen u 2012, 2013 i 2014. godini na takođe 4 godine po istim uslovima.

Kompanija je 2015. godine uvela četvorogodišnji LTI program za viši menadžment. Bonus će biti isplaćen na kraju perioda, u zavisnosti od ostvarenja prethodno definisanih ciljeva.

2.12 Obaveze iz poslovanja i ostale obaveze

Obaveze prema dobavljačima se u momentu inicijalnog priznavanja iskazuju po fer vrijednosti, a kasnije se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti korišćenjem efektivne kamatne stope. Amortizovana vrijednost obaveza prema dobavljačima je jednaka njihovoj fer vrijednosti, uslijed kratkog roka dospjeća.

2.13. Rezervisanja i potencijalne obaveze

Rezervisanja se priznaju i vrše kada Društvo ima zakonsku ili ugovorenu obavezu kao rezultat prošlih događaja, kada je vjerovatno da će odliv resursa koji stvaraju ekonomske dobiti biti potreban da se izmiri obaveza i kada se može pouzdano procijeniti iznos obaveze. Rezervisanja se ne priznaju za buduće poslovne gubitke.

Rezervisanja se odmeravaju po sadašnjoj vrijednosti izdataka koji će nastati kada se takve obaveze izmire korišćenjem stope prije oporezivanja koja odražava tekuće tržišne procjene vremenske vrijednosti novca i rizika specifičnih za obavezu. Povećanje rezervisanja uslijed isteka vremena priznaje se kao rashod po osnovu kamata.

Troškovi rezervisanja se priznaju u Izvještaju o ukupnom rezultatu u liniji procijenjenih troškova. Kada je rezervisanje neiskorišćeno, ono se otpušta na teret iste pozicije bilansa uspjeha za koju je originalno napravljeno. Rezervisanja za obaveze koje se očekuju da će se desiti u stranoj valuti se priznaju u izvještajnoj valuti po važećem kursu, dok se promjene na rezervisanjima pod uticajem promjene kursa priznaju na teret Ostalih finansijskih troškova u neto iznosu.

Potencijalna obaveza je obaveza koja proizilazi iz prošlih događaja i čije će postojanje biti potvrđeno kroz dešavanje ili nedešavanje jednog ili više nesigurnih događaja koji nijesu u potpunosti pod kontrolom Društva; ili tekuća obaveza koja proizilazi iz prošlih događaja ali nije prepoznata jer nije vjerovatno da će odliv sredstava biti potreban da riješi obavezu ili iznos obaveze ne može biti pouzdano izmjeren. Nema rezervisanja po pitanju potencijalnih obaveza.

2.14. Prihodi

Priznavanje prihoda

Prihodi nastaju tokom redovnog poslovanja Društva.

Model od pet koraka koji se primjenjuje za priznavanje prihoda od ugovora sa klijentima je:

Korak 1: Identifikovanje ugovora sa klijentom

Korak 2: Identifikovanje obaveza izvršenja u ugovoru

Korak 3: Određivanje cijene transakcije

Korak 4: Raspoređivanje cijene transakcije na obaveze izvršenja u ugovoru

Korak 5: Priznavanje prihoda kada (ili kao) subjekt ispunjava obavezu izvršenja

Prihodi se priznaju za svaku pojedinačnu obavezu u ugovoru u visini cijene transakcije. Cijena transakcije je iznos naknade u ugovoru na koji Društvo očekuje da ima pravo u zamjenu za prenos obećane robe ili usluga kupcu. Za ugovore koji sadrže više od jedne obaveze izvršenja (aranžmani sa višestrukim elementima), kompanija raspoređuje cijenu transakcije na te obaveze izvršenja na relativnoj bazi pojedinačne prodajne cijene. Samostalna prodajna cijena (SSP) je cijena po kojoj bi Kompanija prodala obećanu robu ili uslugu odvojeno kupcu.

Raspodjela na osnovu relativne samostalne prodajne cijene vrši se na sljedeći način: Samostalna prodajna cijena obaveze izvršenja podijeljena je sa zbirom pojedinačnih prodajnih cijena svih obaveza izvršenja. Ovaj odnos se tada množi sa cijenom transakcije. Rezultat je relativna samostalna prodajna cijena.

Prihodi se priznaju kada su obaveze izvršenja zadovoljene prenošenjem kontrole obećane robe ili usluge na kupca. Kontrola dobra (npr. Prodaja opreme) prenosi se kada se roba isporuči kupcu, kupac ima punu diskreciju u odnosu na robu i ne postoji neispunjena obaveza koja bi mogla uticati na kupčevu prihvatanje robe. Isporučka se vrši kada je roba otpremljena na određenu lokaciju, a rizici zastarjelosti i gubitka su prenešeni na kupca. Kontrola dobra se obično prenosi u trenutku.

Kontrola usluga (npr. Prodaja telekomunikacionih usluga, usluga održavanja, prodaje licenci itd.) prenosi se tokom vremena ili u određenom trenutku, što utiče na evidentiranje prihoda. Prihodi od pružanja usluga priznaju se u obračunskom periodu u kojem su usluge pružene. Prihodi od prodaje opreme priznaju se u određenom trenutku, dok se prihodi od prodaje usluga priznaju tokom vremena.

Dugoročna potraživanja klijenata (npr. od prodaje terminalne opreme na rate), ugovorena imovina ili ugovorene obaveze treba da se priznaju po sadašnjoj vrijednosti ako je finansijska komponenta značajnija u odnosu na ukupnu vrijednost ugovora (tj. uključujući one servisne obaveze koje ne sadrže finansijsku komponentu). Društvo, prema principima DT grupe, smatra značajnom komponentom finansiranja samo ako je ista iznad 5%. Shodno tome, komponente finansiranja ispod 5% za dugoročna potraživanja, ugovornu imovinu ili ugovorne obaveze su nematerijalne i ne uzimaju se u obzir. Društvo godišnje sprovodi test kako bi provjerilo visinu komponente finansiranja.

U Društvu se MSFI 15 primjenjuje na portfolije ugovora kao i na pojedinačne ugovore. Standard se primjenjuje na portfolije ugovora za proizvode masovnog tržišta.

Portfoliji su definisani u okviru svakog relevantnog poslovnog područja i postavljeni su na osnovu zajedničkih zahtjeva za prilagođavanje za pojedinačne ugovore.

Pristup se zasniva na razlici između prihoda na način definisan MSFI 15 standardom i prihoda od fakturisanja. U ovom procesu, iznosi fakturisani klijentu (prihodi od fakturisanja) prvo se knjiže kao prihod, a u narednom koraku se izračunavaju i knjiže iznosi ispravki da bi se ispunili prihodi po MSFI 15. Da bi se evidentirali iznosi za podešavanje, definišu se odgovarajuće funkcije prilagođavanja za sva relevantna i materijalna pitanja.

Nasuprot utvrđivanju MSFI 15 na nivou ugovora, više prosuđivanja (statistika zasnovana na istorijskim informacijama i iskustvu) moralo je biti primijenjeno u pristupu portfoliju kako bi se odražavalo ponašanje ugovora od nastanka ugovora tokom trajanja ugovora. Najrelevantnija prosuđivanja uključuju:

- ispravka vrijednosti ugovornog sredstva zbog ranog raskida ugovora i naplate penala, zavisno od portfolija / grupe potrošača.
- ispravka vrijednosti ugovornog sredstva zbog neplaćanja (odnos sa MSFI 9), u zavisnosti od portfolija / grupe potrošača
- budžet za korišćenje telefona je linearan u narednih 12 mjeseci nakon početka ugovora

2.15. Lizing

2.15.1 Obaveze za zakup

Obaveze koje proizlaze iz zakupa se inicijalno mjere na osnovu sadašnje vrijednosti. Obaveze za zakup uključuju neto sadašnju vrijednost slijedećih zakupa:

- fiksna plaćanja (uključujući varijabilna neizbježna plaćanja), umanjena za sve eventualne podsticaje,
- varijabilno plaćanje zakupa koje se temelji na indeksu ili stopi, inicijalno mjereno indeksom ili stopom na dan početka,
- iznosi za koje se očekuje da će ih Društvo platiti u okviru garancija za rezidualnu vrijednost
- cijenu moguće otkupne opcije ako je razumno izvjesno da će Društvo iskoristiti tu opciju, i,
- plaćanje penala za raskid zakupa, ako termin zakupa odražava Društvo koja koristi tu opciju.

Opcije za produženje i raskid su uključene u brojne (najmove imovine i opreme) u cijeloj grupi. Ti uslovi se koriste kako bi se maksimizirala operativna fleksibilnost u pogledu upravljanja imovinom koja se koristi u poslovanju Društva. Većinu opcija produženja i otkaza može koristiti samo Društvo, a ne zakupodavac. Opcije produženja (ili razdoblje nakon opcija za raskid) uključene su u rok zakupa samo ako je razumno sigurno da će se zakup produžiti (ili neće ukinuti). Plaćanja zakupa koja se izvršavaju pod razumno određenim opcijama produženja takođe su uključena u mjerenje obaveze.

Plaćanja zakupa diskontuju se korištenjem kamatne stope koja je implicirana u zakupu. Ako se ta stopa ne može lako utvrditi, što je većinom slučaj za zakupa Društva, koristi se stopa Društva, koja je stopa koju bi Društvo moralo platiti da pozajmljuje sredstva potrebna za dobijanje imovine slične vrijednosti s imovinom s pravom korištenja u sličnom ekonomskom okruženju sa sličnim okolnostima i uslovima.

Kako bi se odredila kamatna stopa, Društvo:

- gdje je to moguće, koristi se nedavno finansiranje od treće strane koje je primio pojedinačni zakupoprimalac kao polaznu tačku, prilagođenu da odražava promjene u uslovima finansiranja od primanja finansiranja od treće strane,
- koristi nadogradnju koja započinje bezrizičnom kamatnom stopom prilagođenom kreditnom riziku

Plaćanja zakupa raspoređuju se između glavnih i finansijskih troškova. Finansijski troškovi terete se za dobitak ili gubitak tokom perioda zakupa tako da se stvara konstantna periodična kamata na preostali saldo obaveze za svaki period.

2.15.2 Operativni zakup

Kad je Društvo najmodavac u najmu koji ne prenosi znatne rizike i koristi povezane s vlasništvom najmoprimca (tj. Operativni zakup), plaćanja najma iz operativnog najma priznaje se kao ostali prihod po linearnoj metodi.

2.15.3. Neotuđivo pravo korišćenja optičkog kabla – Dark fiber

Ugovori kojima su regulisana prava na korišćenje posebnog dark fibera su zakupi koji prenose pravo korišćenja specifične mrežne imovine, sa ekskluzivnim pravom korišćenja izuzimajući ostale operatere, uključujući i Crnogorski Telekom.

Plaćanja za korišćenje dark fajbera je urađeno unaprijed i nije varijabilno u zavisnosti od stvarnog korišćenja od strane kupca. Priznavanje se vrši na osnovu neto iznosa koji isključuje pripadajuće troškove kao prihod od dugoročnog zakupa dark fajbera, tj kao priznato neotuđivo pravo korišćenja optičkog vlakna u slučaju kada je Društvo zakupac.

Sadašnja vrijednost dark fajbera je isknjižena iz sredstava društva u istom trenutku kada je prihod priznat.

U slučajevima kada je Društvo zakupac, sadašnja vrijednost dark fibera je jednaka inicijalnoj vrijednosti umanjenoj za amortizovanu vrijednost. Amortizacija se vrši proporcionalnom metodom, pri čemu je vijek upotrebe definisan trajanjem ugovora o neotuđivom pravu korišćenja optičkog kabla.

2.16. Prihodi/rashodi od kamata

Prihodi i rashodi po osnovu kamata knjiže se u korist Izvještaja o ukupnom rezultatu u obračunskom periodu na koji se odnose, korišćenjem metode efektivne kamatne stope.

3. Upravljanje finansijskim rizikom

3.1 Faktori finansijskog rizika

Poslovne aktivnosti Društva izlažu Društvo različitim finansijskim rizicima, uključujući kreditni rizik, rizik likvidnosti, rizik promjene deviznih kurseva i rizik kamatnih stopa. Društvo ne koristi derivativne finansijske instrumente niti bilo koje druge instrumente obezbeđenja od ovih rizika.

Crnogorski Telekom kao cjelina i njegovi sastavni organizacioni djelovi su obavezni da kreiraju procjene rizika u skladu sa kompanijskom Direktivom o upravljanju rizicima. Svi odgovorni u kompaniji su obavezni da izvještavaju o novim rizicima u skladu sa dinamikom njihovog nastajanja, kao i o značajnim promjenama postojećih, identifikovanih, rizika.

3.2 Kreditni rizik

Kreditni rizik se odnosi na gotovinu i gotovinske ekvivalente, depozite kod banaka, i na kreditnu izloženost korisnicima. Kreditni rizik predstavlja rizik da će jedna ugovorna strana izazvati finansijski gubitak drugoj strani, jer neće uspjeti da ispuni svoje obaveze.

Principi upravljanja kreditnim rizikom usaglašeni su sa politikom rizika matične kompanije Društva. Da bi izbjegli značajnu koncentraciju kreditnog rizika, kratkoročni plasmani su plasirani u različitim bankama. Banke se biraju na osnovu: vrijednosti ukupne aktive, tržišnog učešća, kreditnog rejtinga kod Moody i S&P, i sigurnosti fondova. Većina depozita smještena je u najbolje banke na domaćem tržištu koje preko matičnih banaka imaju visoke ocjene (A ili B). Rukovodstvo Društva vjeruje da je adekvatno procijenilo nadoknadivost kompanijskih depozita položenih kod banaka. Upravljanje kreditnim rizikom uključuje sastavljanje detaljnih mjesečnih izvještaja o upravljanju sredstvima koji se podnose višem rukovodstvu sa svim neophodnim podacima o gotovini i kratkoročnim plasmanima.

Kada je u pitanju izloženost kreditnom riziku od kupaca, Društvo nema značajnu koncentraciju kreditnog rizika iz razloga što je diversifikovalo bazu kupaca.

Društvo nadalje ograničava rizik kroz skraćeni kreditni period (fakture su dospjele za plaćanje u roku od 15 dana) dok je segmentni pristup naplativosti postavljen u različitim vremenskim intervalima. Kreditni rizik koji proističe od pojedinačnog pretplatnika je limitiran na 4 mjeseca. Prinudna naplata se pokreće za kašnjenja preko 215 dana (fizička lica) i 180 dana (pravna lica).

Rukovodstvo prati izloženost kreditnom riziku na mjesečnom nivou. Potraživanja iz poslovnih odnosa se vrijednosno usklađuju u zavisnosti od starosne strukture. Potraživanja starija od 24 mjeseca su u potpunosti pokrivena. Kreditni rizik koji proizilazi iz transakcija sa Hrvatskim Telekomom, Deutsche Telekomom i ostalim članicama grupe je minimalan i za njih nije obračunata ispravka. Takođe kreditni rizik koji je vezan za strana potraživanja koja proističu iz interkonekcionih i roaming transakcija je minimalan zato što su dospjeli iznosi i potraživanja od interkonekcije i roaminga prikazani neto gdje postoji pravo međusobnog prebijanja.

Za one stambene kredite gdje Društvo ne posjeduje hipoteku nad nepokretnosti kao sredstvo obezbjeđenja, dospjela potraživanja su u potpunosti ispravljena. Kod potraživanja od opština Društvo obračunava ispravku vrijednosti na bazi prethodnog iskustva i očekivanih budućih priliva. Naplata potraživanja od Vlade Crne Gore se takođe prati na mjesečnom nivou. Sa stanjem na dan 31. decembra 2019. godine, maksimalna izloženost kreditnom riziku koja proizilazi iz potraživanja iz poslovnih odnosa i ostalih potraživanja iznosi EUR 26,639 hiljada (2018: EUR 27,487 hiljada).

3.3 Rizik likvidnosti

Rizik likvidnosti predstavlja rizik da preduzeće neće uspjeti da ispuni svoje obaveze vezane za finansijske obaveze.

Trezor vrši monitoring na nedjeljnom nivou pozicija likvidnosti Društva i izvještava Finansijskom direktoru mjesečno. Rizik likvidnosti menadžment održava na osnovu visokog iznosa gotovine i gotovinskih ekvivalenata kao i bankarskih depozita. Dospjeće obaveza je manje od godinu dana, osim za dio dugoročnih obaveza koje se tiču prava na distribuciju TV sadržaja i obaveza za zakupe, iznos 7,732,774 EUR, koje dospijevaju u periodu preko 12 mjeseci, u zavisnosti na koji period je ugovor potpisan.

3.4 Valutni rizik

Društvo je izloženo limitiranim rizicima deviznih valuta, najviše u dijelu Specijalnih prava vučenja i US dolara, korišćenih za obračun dijela međunarodnih prihoda i rashoda po osnovu ostvarenog telekomunikacionog saobraćaja.

U tabeli ispod sumirana je valutna podjela sa stanjem na dan 31. decembra 2019. godine:

	USD	SDR	GBP	EUR	Ukupno
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	122,245	-	-	6,895,543	7,017,788
Potraživanja od kupaca i ostala potraživanja	968	1,509,603	-	26,186,107	27,696,678
Obaveze prema dobavljačima i ostale obaveze	(564,695)	(185,389)	(435)	(20,516,471)	(21,266,990)
	(441,482)	1,324,214	(435)	12,565,179	13,447,476

U tabeli ispod sumirana je valutna podjela sa stanjem na dan 31. decembra 2018. godine:

	USD	SDR	GBP	EUR	Ukupno
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	30,424			7,894,939	7,925,363
Potraživanja od kupaca i ostala potraživanja	3,467	7,534,303	-	19,949,321	27,487,091
Obaveze prema dobavljačima i ostale obaveze	(698,577)	(755,049)	(681)	(25,911,060)	(27,365,366)
	(664,686)	6,779,254	(681)	1,933,200	8,047,088

Na dan 31. decembar 2019. godine, da se EUR uvećao/umanjio za 5 % u odnosu na SDR, gdje su ostale varijable ostale nepromijenjene, godišnja dobit nakon oporezivanja nakon oporezivanja bi bio uvećan/umanjen za iznos 246,145 EUR (2018. godina: 1,144,430 EUR), što bi uglavnom bio rezultat povećanja/smanjenja deviznog kursa SRD prilikom denominacije potraživanja i obaveza iz poslovnih aktivnosti. Na dan 31. decembar 2019. godine, ukoliko bi se EUR uvećao/umanjio za 5 % u odnosu na USD, gdje su ostale varijable ostale nepromijenjene, godišnja dobit nakon oporezivanja bi bio uvećan/umanjen za iznos 32,183 EUR (2018. godine: 66,297 EUR) što bi uglavnom bio rezultat prihoda/rashoda prilikom denominacije ostale aktive i obaveza iz poslovnih aktivnosti izraženih u USD.

3.5 Rizik kamatne stope

Društvo ima ograničene kamatonosne pozajmice. Kamatonosna aktiva predstavlja kredite odobrene zaposlenima po fiksnim kamatnim stopama (Napomena 2.5) i kratkoročne bankarske depozite.

U pogledu kratkoročnih depozita u bankama, kreditni rizik se svodi na najmanju mjeru uz fiksnu kamatnu stopu koja se ne može mijenjati tokom ugovorenog perioda. Dalje, ukoliko bi Društvo htjelo da povuče svoja sredstva prije dospijeca ne postoji zatezna kamatna stopa.

3.6 Fer vrijednost

Rukovodstvo koristi tehnike vrednovanja po fer vrijednosti u određivanju naplativosti stambenih kredita.. Društvo posjeduje hipoteke nad predmetnim nekretninama koje su uzete kao obezbjeđenje koje se razlikuju po tipu i veličini i locirani su u različitim djelovima Crne Gore. Fer vrijednost ovih sredstva nije moguće pouzdano izmjeriti na kraju svakog izvještajnog perioda iz razloga što ne postoji dovoljno tržišnih informacija na osnovu kojih bi se vrednovanje sprovedo. U određivanju naplativosti stambenih kredita i fer vrijednosti kolaterala, rukovodstvo koristi procjene opisane u napomeni 4.3.

3.7. Upravljanje rizikom kapitala

Namjera Društva u okviru upravljanja kapitalnim rizikom jeste obezbjeđivanje nastavka poslovanja na neodređeno vrijeme sa ciljem isplate prihoda većinskim vlasnicima i beneficija ostalim akcionarima i održavanje optimalne strukture kapitala sa ciljem smanjenja nabavne vrijednosti kapitala.

Kako bi se održala postojeća ili dalje prilagodila struktura kapitala, Društvo može da prilagodi iznos dividendi koje se isplaćuju većinskim vlasnicima, vraća ulog većinskim vlasnicima, emituje nove akcije ili da prodaje imovine da bi se smanjila dugovanja. Takođe, Društvo kontroliše da li je njen kapital iznad minimalnih zakonskih zahtjeva (EUR 25,000). Budući da je Društvo poslovalo sa dobitkom, ne postoji mogućnost da se nivo njenog kapitala spusti ispod onog koji je zakonski regulisan.

Društvo ne raspolaže pozajmljenim sredstvima, te zato ne nadgleda odnos sopstvenog kapitala i pozajmljenih sredstava.

Ukupni kapital, kojim Društvo upravlja, iznosi EUR 141,693,331 na dan 31. decembar 2019. godine (31. Decembra 2018: EUR 141,693,331).

4. Ključne računovodstvene procjene i prosuđivanja

Prezentacija finansijskih izvještaja zahtijeva od rukovodstva Društva korišćenje najboljih mogućih procjena i razumnih pretpostavki, koje imaju efekta na prezentirane vrijednosti sredstava i obaveza i objelodanjivanje potencijalnih potraživanja i obaveza na dan sastavljanja finansijskih izvještaja, kao i prihoda i rashoda u toku izvještajnog perioda.

Procjene i vrednovanja se konstantno provjeravaju, oslanjajući se na prethodna iskustva i druge faktore, uključujući realna očekivanja razvoja budućih događaja. U pojedinim slučajevima Društvo se oslanja na mišljenje nezavisnih stručnjaka. Društvo vrši procjene i pretpostavke uzimajući u obzir buduće događaje. Rezultirajuće računovodstvene procjene će, po definiciji, rijetko biti jednake stvarnim rezultatima. Procjene i pretpostavke, koje nose značajan rizik uzrokovanja materijalnih razlika, su razmotrene u tekstu koji slijedi:

a) Korisni vijek trajanja sredstava

Određivanje korisnog vijeka trajanja sredstava se zasniva na prethodnom iskustvu sa sličnim sredstvima, kao i na anticipiranom tehničkom razvoju i promjenama na koje utiče veliki broj ekonomskih ili industrijskih faktora. Adekvatnost određenog korisnog vijeka trajanja se preispituje na godišnjem nivou ili kada god postoji indikacija da je došlo do značajne promjene faktora koji su predstavljali osnov za određivanje korisnog vijeka trajanja. Vjerujemo da su računovodstvene procjene koje se odnose na određivanje korisnog vijeka trajanja sredstava, od izuzetnog značaja, obzirom da uključuju pretpostavke o tehnološkom razvoju u inovativnoj industriji. Zbog materijalne značajnosti stalne imovine u okviru aktive Izvještaja o finansijskom položaju, uticaj bilo kakvih promjena na navedene procjene korisnog vijeka trajanja mogu materijalno značajno uticati na finansijski položaj i ostvareni poslovni rezultat. Na primjer, ukoliko Društvo smanji korisni vijek trajanja za 10%, doći će do dodatnog povećanja troškova amortizacije na godišnjem nivou u iznosu od EUR 2,642 hiljada (2018: EUR 2,295 hiljada).

b) Obezvrijeđenje gudvila

Test obezvrijeđenja gudvila se vrši jednom godišnje ili češće. Nadoknadivi iznos operativnog segmenta (CGU) je obračunat na bazi fer vrijednosti umanjenoj za troškove prodaje, određene diskontovanjem projektovanog 10-godišnjeg toka gotovine CGU. Ove pretpostavke sadrže veliki stepen procjene, što nosi potencijalni rizik pogrešnog obračuna upotrebne vrijednosti, ukoliko bi se dokazalo da korišćenje pretpostavke nijesu reprezentativne. Rukovodstvo koristi najbolje procjene zasnovane na pretpostavkama i očekivanjima tržišnih učesnika, uzimajući u obzir slične transakcije i razvoj industrije.

Na dan 31. decembra 2019. i 31. decembra 2018. godine gudvil je alociran na jedinice koje generišu gotovinu Društva identifikovane u skladu sa poslovnim segmentima. Nadoknadivi iznos jedinica koje generišu gotovinu Društva je određen na osnovu proračuna fer vrijednosti umanjenoj za troškove prodaje poslije oporezivanja koji su određeni na osnovu CAPM (capital asset pricing model) korišćenjem prosječne beta grupe; stopa rizika se primjenjuje primjenom Svensson metoda uvećanom za iznos rizika zemlje; ratio zaduženosti je usaglašen sa prosječnim stopama zaduženosti posmatranih telekomunikacionih kompanija; i debt risk premium je u liniji sa prosječnim premijumom grupe. Stopa rasta je usklađena sa dugoročnom prosječnom stopom rasta u telekomunikacionoj industriji.

Glavne pretpostavke koje su korišćene za obračun fer vrijednosti umanjene za troškove prodaje prikazane su u pregledu koji slijedi:

	2019	2018
EBITDA	43.4%	48.9%
Beta	0.93	0.93
Stopa rasta	2.0%	2.0%
Diskontna stopa (WACC)	7.90%	8.38%

Rukovodstvo je utvrdilo planiranu bruto maržu na osnovu ranijih rezultata i očekivanja u razvoju tržišta. Korišćena prosječna stopa rasta je konzistentna sa procjenama uključenim u izvještaje o industriji. Diskontne stope su prikazane prije odbijanja poreza i reflektuju specifične rizike vezane za odgovarajuće segmente.

Ukoliko se WACC poveća/smanji za 0,5% sa ostalim nepromijenjenim pretpostavkama, procijenjena vrijednost kapitala će se povećati/smanjiti za EUR 2,563 hiljada ili EUR 2,926 hiljada, retrospektivno, nije rezultiralo priznavanjem obezvrjeđenja imovine.

Ukoliko se stopa rasta poveća/smanji za 0,5% sa ostalim nepromijenjenim pretpostavkama, procijenjena vrijednost kapitala će se povećati/smanjiti za EUR 238 hiljada ili EUR 215 hiljada, retrospektivno. Promjene u ovim pretpostavkama nijesu rezultirale priznavanjem obezvrjeđenja imovine.

c) Obezvrjeđenje potraživanja iz poslovnih odnosa i ostalih potraživanja

Obezvrjeđenje potraživanja iz poslovnih odnosa i ostalih potraživanja je zasnovano na bazi očekivanih iznosa gubitaka koji nastaju kao posljedica nemogućnosti naših korisnika da redovno izmiruju svoje dospjele obaveze.

Umanjenje finansijske imovine - ispravka kreditnog gubitka za očekivani kreditni gubitak (u daljem tekstu ECL). Društvo, na osnovu predviđanja, procenjuje ECL za dužničke instrumente mjerene u AC i FVOCI i za izloženosti proistekle iz obaveza pozajmica i ugovora o finansijskim garancijama, za ugovornu imovinu. Društvo meri ECL i priznaje neto gubitke od umanjenja vrijednosti finansijskih i ugovornih sredstava na svaki datum izveštavanja. Mjerenje ECL odražava: (i) nepristrasan i vjerovatnoće ponderisan iznos koji se utvrđuje vrijednovanjem niza mogućih ishoda, (ii) vremensku vrijednost novca i (iii) sve razumne i podržane informacije koje su dostupne bez nepotrebnih troškova i napora na kraju svakog perioda izvještavanja o prošlim događajima, trenutnim uslovima i prognozama budućih uslova. Dužnički instrumenti mjereni u AC, trgovinska i druga potraživanja, dati zajmovi i ugovorna imovina predstavljeni su u konsolidovanom izvještaju o finansijskom položaju umanjeno za ispravku ECL-a. Društvo primjenjuje pojednostavljeni pristup za umanjenje trgovanja i potraživanja od zakupa. Za ostala finansijska sredstva Društvo primenjuje model umanjenja vrijednosti zasnovan na tri nivoa promjena u kreditnom kvalitetu od početnog priznavanja. Finansijski instrument koji kod početnog priznavanja nije umanjen kreditom klasifikovan je kao Faza 1. Finansijska imovina u fazi 1 ima svoj ECL izmjeren u iznosu jednakom dijelu životnog doba ECL koji je rezultat nepodmirenenih događaja koji su mogući u narednih 12 meseci ili do ugovorenog dospeljeća, ako je kraće („12 mjeseci ECL“). Ako Grupa identifikuje značajan porast kreditnog rizika od početnog priznavanja, sredstvo se prenosi u Fazu 2 i njegova ECL se mjeri po ECL-u tokom životnog vijeka, odnosno do ugovornog dospeljeća, ali uzimajući u obzir očekivane otplate, ako postoji („Doživotna ECL ako grupa utvrdi da je finansijsko sredstvo umanjeno za kredit, sredstvo se prenosi u fazu 3 i njegov ECL se mjeri kao doživotni ECL“).

Umanjenje vrijednosti stambenih kredita: Umanjenje stambenih kredita temelji se na individualnoj proceni. Umanjenje se vrši jednom godišnje, na kraju godine.

Kada zaposleni još uvek radi u kompaniji, potraživanje je bez rizika. Društvo oduzima mesečnu ratu od mesečne plate zaposlenih, tako da nema potrebe za umanjeno vrednosti.

Bivši zaposleni nakon odlaska iz Društva i dalje imaju obavezu da nastave da plaćaju stambene kredite, a njihov kredit je već pokriven hipotekom / obezbeđenjem. Društvo najmanje one godišnje kontroliše hipoteke / obezbeđenja, prilagođava svoju vrednost situaciji na tržištu.

U proceni nadoknade potraživanja po osnovu stambenih zajmova kolateralizovanih hipotekama na imovini, rukovodstvo koristi fer vrednost obezbeđenja koja je utvrđena na početku stambenih kredita od strane treće agencije za procenu. Za stambene kredite isplaćene tokom godina ekspanzije tržišta nekretnina, rukovodstvo zemlje primenjuje odbitke od 35% do 50% fer vrednosti kolaterala. Umanjenje vrijednosti se priznaje za punu izloženost koja predstavlja razliku između knjigovodstvene vrijednosti zajma i fer vrijednosti obezbeđenja umanjene za umanjenje vrijednosti. Kada je knjigovodstvena vrijednost potraživanja po osnovu stambenih kredita ispod početne fer vrednosti kolaterala, ne naplaćuje se umanjenje vrijednosti.

Trenutno su svi stambeni krediti pokriveni hipotekom i Društvo ne rizikuje da ne naplati. Međutim, ovo nije osnovna usluga Društva, jer isto nije finansijska institucija i princip je ograničen na određeni broj osoba.

d) Otpremnine za odlazak u penziju i jubilarne nagrade

Primanja zaposlenih kao što su otpremnine za odlazak u penziju i jubilarne nagrade, su obračunate na bazi aktuarskih pretpostavki o očekivanom preostalom radnom vijeku zaposlenih. Uslijed velikog nivoa neizvjesnosti, u nekim slučajevima postoji mogućnost da očekivani odliv ne bude u skladu sa stvarnim odlivom po osnovu beneficija zaposlenih.

Sljedeće pretpostavke su korišćene od strane aktuara prilikom obračuna otpremnina za odlazak u penziju i jubilarnih nagrada (napomena 15):

	2019	2018
Diskontna stopa	2.55%	3.38%
Stopa inflacije	1.90%	2%
Starosna granica za penzionisanje	67	67
Stopa mortaliteta	Korišćene su tablice mortaliteta u periodu od 2010–2012 – u Crnoj Gori	Korišćene su tablice mortaliteta u periodu od 2001 – u Srbiji

Sadašnja vrijednost budućih beneficija se obračunava pod pretpostavkom da će se baza benefita povećavati u skladu sa rastom stope inflacije, koja trenutno iznosi 2%. U slučaju promjene diskontne stope (povećanje/smanjenje) za 1% efekat na finansijske prihode/rashode bi iznosio EUR 18 hiljada ili EUR 22 hiljada za godinu koja se završava 31. decembra 2019. (2018: EUR 27 hiljada ili EUR 32 hiljada)

5. Nekretnine i oprema

	Zemljište	Građevinski objekti	Oprema i ostala imovina	Nekretnine i oprema u pripremi	Ukupno
Nabavna vrijednost					
Stanje, 1. januara 2019.	1,897,251	93,739,461	99,594,833	8,784,738	204,016,283
Povećanja	-	930,150	6,121,529	2,629,374	9,681,053
Prenos	-	186,838	3,008,823	(3,237,006)	(41,345)
Otuđenja i rashodovanja	(6,600)	(51,605)	(7,535,947)	(2,666)	(7,596,818)
Stanje, 31. decembar 2019.	1,890,653	94,804,844	101,189,238	8,174,440	206,059,173
Ispravka vrijednosti					
Stanje, 1. januara 2019.	-	55,896,126	73,229,577	-	129,125,703
Amortizacija za period (Napomena 21)	-	3,873,391	7,486,698	-	11,360,089
Otuđenja i rashodovanja	-	(24,082)	(7,535,947)	-	(7,560,029)
Stanje 31. decembar 2019.	-	59,745,435	73,180,328	-	132,925,763
Sadašnja vrijednost					
31. decembar 2019.	1,890,653	35,060,189	28,008,128	8,174,442	73,133,410
31. decembar 2018.	1,897,253	37,843,336	26,365,251	8,784,739	74,890,579

	Zemljište	Građevinski objekti	Oprema i ostala imovina	Nekretnine i oprema u pripremi	Ukupno
Nabavna vrijednost					
Stanje, 1. januara 2018.	2,134,751	92,508,725	102,275,503	10,902,901	207,821,880
Povećanja	-	871,390	8,119,606	4,411,511	13,402,507
Prenos sa nekretnine i oprema u pripremi	-	1,039,902	5,476,898	(6,516,800)	-
Prenos sa/na nematerijalnu imovinu	-	-	(10,842,084)	-	(10,842,084)
Otuđenja i rashodovanja	(237,500)	(680,556)	(5,435,090)	(12,874)	(6,366,020)
Stanje, 31. decembar 2018.	1,897,251	93,739,461	99,594,833	8,784,738	204,016,283
Ispravka vrijednosti					
Stanje, 1. januara 2018.	-	52,188,584	78,942,815	-	131,131,399
Amortizacija za period (Napomena 21)	-	4,013,446	7,244,273	-	11,257,719
Prenos sa nekretnine i oprema u pripremi	-	(3,291)	(24,824)	-	(28,115)
Prenos sa/na nematerijalnu imovinu	-	-	(7,497,627)	-	(7,497,627)
Otuđenja i rashodovanja	-	(302,613)	(5,435,060)	-	(5,737,673)
Stanje 31. decembar 2018.	-	55,896,126	73,229,577	-	129,125,703
Sadašnja vrijednost					
31. decembar 2018.	1,897,251	37,843,335	26,365,255	8,784,738	74,890,579
31. decembar 2017.	2,134,751	40,320,141	23,332,688	10,902,901	76,690,481

U sadašnju vrijednost nekretnine i opreme je uključeno zemljište u vrijednosti od EUR 66,965 i građevinski objekti u iznosu EUR 298,504 za koje Društvo ne posjeduje kompletnu dokumentaciju vezanu za vlasničke listove nad zemljištem i objektima u navedenom iznosu. Društvo je u postupku pribavljanja vlasničkih listova za ovo zemljište i građevinske objekte nad kojima posjeduje kontrolu.

Pregled korisnog vijeka je urađen tokom 2019 godine. Rezultati uticaja su nematerijalni.

U skladu sa članom 92 Zakona o elektronskim komunikacijama i člana 5 Pravilnika o metodologiji računanja neto troška pružanja Univerzalnog servisa, Crnogorski telekom, kao pružalac univerzalnog servisa, ima pravo na nadoknadu neto troška uslijed pružanja Univerzalnog servisa ako on predstavlja neopravdano finansijsko opterećenje. U 2019. godini ulaganja u Univerzalni servis su iznosila 85,899EUR (2018: 98,881EUR)

5.1 Imovina s pravom korištenja

Društvo iznajmljuje razno (prostor, prodajna mjesta, opremu). Ugovori o zakupu obično se sklapaju na određeni period, ali mogu imati opcije produženja kako je već opisano.

Do 31. decembra 2018. zakupi nekretnina, postrojenja i opreme klasifikovani su kao operativni zakupi. Od 1. januara 2019. zakupi se priznaju kao imovina s pravom korištenja i odgovarajuća obaveza od dana kada zakupljena imovina postane dostupna za upotrebu Društvu.

	Zemljište	Građevinski objekti	Oprema	Ostala imovina	Ukupno
Pocetno stanje, 1. januar 2019.	7,744,238	1,552,690	3,903,546	402,227	13,602,701
Povećanja	992,828	548,880	202,271	563,537	2,307,516
Otudjenje	(1,543,982)	(15,838)			(1,559,820)
Amortizacija	(2,525,320)	(618,108)	(337,609)	(54,249)	(3,535,286)
Obezvredjenje	109,300	2,065			111,364
Stanje, 31. Decembar 2019	4,777,064	1,469,688	3,768,208	911,516	10,926,476

6. Nematerijalna ulaganja

	Gudvil	Licence i Sadržaj	Softveri	Interno razvijeni softveri	Nematerijalna ulaganja u pripremi	Ukupno
Nabavna vrijednost						
Početno stanje, 1. januar 2019.	941,624	57,674,529	49,617,804	785,499	1,703,060	110,722,516
Povećanja	-	1,793,049	3,702,245	144,468	631,861	6,271,623
Prenosi	-	233,380	13,817	-	(205,852)	41,345
Smanjenja	-	-	(6,633,455)	-	-	(6,633,455)
Stanje, 31. decembra 2019.	941,624	59,700,958	46,700,411	929,967	2,129,069	110,402,029
Ispravka vrijednosti						
Početno stanje, 1. januar 2019.	-	22,816,160	33,403,503	768,381	-	56,988,044
Amortizacija (Napomena 21)	-	6,912,347	4,499,472	115,447	-	11,527,266
Prenosi	-	8,500	(8,500)	-	-	-
Smanjenja	-	-	(6,633,455)	-	-	(6,633,455)
Stanje, 31. decembra 2019.	-	29,737,007	31,261,020	883,828	-	61,881,855
Sadašnja vrijednost						
31. decembar 2019. godine	941,624	29,963,951	15,439,390	46,140	2,129,069	48,520,174
31. decembar 2018. godine	941,624	34,858,369	16,214,301	17,119	1,703,060	53,734,471

	Gudvil	Licence i Sadržaj	Softveri	Interno razvijeni softveri	Nematerijalna ulaganja u pripremi	Ukupno
Nabavna vrijednost						
Početno stanje, 1. januar 2018.	941,624	51,052,552	35,240,626	691,295	2,848,094	90,774,191
Povećanja	-	6,601,908	3,739,931	94,204	309,356	10,745,399
Prenosi sa nematerijalnih ulaganja u pripremi	-	20,069	1,434,320	-	(1,454,390)	-
Prenosi sa nekretnina i opreme	-	-	10,842,077	-	-	10,842,077
Smanjenja	-	-	(1,639,151)	-	-	(1,639,151)
Stanje, 31. decembar 2018.	941,624	57,674,529	49,617,804	785,499	1,703,060	110,722,516
Ispravka vrijednosti						
Početno stanje, 1. januar 2018.	-	16,082,808	22,652,395	677,293	-	39,412,496
Amortizacija (Napomena 21)	-	6,741,852	4,856,018	91,088	-	11,688,958
Prenosi sa nematerijalnih ulaganja u pripremi	-	(8,500)	36,614	-	-	28,114
Prenosi sa nekretnina i opreme	-	-	7,497,627	-	-	7,497,627
Smanjenja	-	-	(1,639,151)	-	-	(1,639,151)
Stanje, 31. decembar 2018.	-	22,816,160	33,403,503	768,381	-	56,988,044
Sadašnja vrijednost						
31. decembar 2018. godine	941,624	34,858,369	16,214,304	17,118	1,703,060	53,734,472
31. decembar 2017. godine	941,624	34,969,744	12,588,231	14,002	2,848,094	51,361,693

Kapitalizovana prava na distribuciju TV sadržaja prezentovana u kategoriji Licence i sadržaj iznose EUR 4,679,301.

Transferi u tabeli kretanja iz 2018.godine između materijalne i nematerijalne imovine se odnose na softvere koji se iskazuju u okviru nematerijalne imovine i u skladu su sa zahtjevima za grupno izvještavanje.

Pregled korisnog vijeka je urađen tokom 2019. bez materijalnih uticaja na finansijske izvještaje Društva.

Najznačajnije licence su prikazane u tekstu ispod:

Telekomunikaciona licenca fiksne telefonije

Dana 1. januara 2002. godine Agencija za Elektronske Komunikacije i Poštansku djelatnost Crne Gore ("Agencija") je izdala Društvu licencu za obavljanje javnih fiksnih telekomunikacionih usluga na period od 25 godina. Sadašnja vrijednost licence sa stanjem na dan 31. decembra 2019. godine iznosi EUR 1,887,840 (2018: EUR 2,123,820).

U skladu sa Pravilnikom o izmjenama i dopunama uputstava o utvrđivanju visine naknade za registraciju i licence telekomunikacionih operatora i pružalaca telekomunikacionih servisa od 5. novembra 2004. godine, Ministarstvo ekonomije Vlade Crne Gore propisalo je i posebnu jednokratnu naknadu za obavljanje međunarodnog saobraćaja. Navedena naknada plaća se jednokratno u iznosu utvrđenom od strane Agencije. Licenca za obavljanje međunarodnog saobraćaja je odobrena na period od 23 godine. Sadašnja vrijednost licence sa stanjem na dan 31. decembra 2019. godine iznosi EUR 840,000 (2018: EUR 960,000).

Licenca za obavljanje javnih fiksnih telekomunikacionih usluga se kapitalizuje i amortizuje ravnomjerno tokom procijenjenog vijeka korišćenja licence.

Agencija za elektronske medije je u decembru 2017. godine izdala odobrenje Društvu za pružanje audiovizuelne medijske usluge (AVM) na zahtjev i pravo da pruža tu uslugu posredstvom kablovske i javne mobilne elektronske komunikacione mreže. Odobrenje je izdato sa periodom važenja od deset godina. Društvo je dužno da plaća Agenciji godišnju naknadu za pružanje AVM usluge. Društvo je kapitalizovalo navedenu licencu. Sadašnja vrijednost licence sa stanjem na dan 31. decembra 2019. godine iznosi EUR 1,171,311 (2018: EUR 1,317,725).

Telekomunikaciona licenca mobilne telefonije

Dana 28. Marta 2007 godine Agencija je dodijelila Društvu 3G licencu na period od 15 godina. Sadašnja vrijednost licence sa stanjem na dan 31. decembra 2019. godine iznosi EUR 373,338 (2018: EUR 533,341).

Dana 9. Avgusta 2016 godine Agencija je dodijelila Društvu telekomunikacionu licencu za frekvencije 800 MHz, 900 MHz, 1800 MHz, 2 GHz i 2.6 GHz za teritoriju Crne Gore koja je validna od Septembra 2016 na period od petnaest godina u iznosu od EUR 27,331,000. Sadašnja vrijednost licence sa stanjem na dan 31. decembra 2019. godine iznosi EUR 21,932,915 (2018: EUR 23,808,841).

Licenca za obavljanje javnih mobilnih telekomunikacionih usluga se kapitalizuje i amortizuje ravnomjerno tokom procijenjenog vijeka korišćenja licence.

Društvo je u obavezi da plati Agenciji godišnju nadoknadu u iznosu od 1% od godišnjeg prihoda fiksnih i mobilnih usluga telefonije. Ova nadoknada je uključena u segment "ostali poslovni rashodi" EUR 1,518,524 u 2019 (2018: 1.546.752EUR)

Gudvil

U skladu sa Odlukom Odbora direktora Društva od 19. februara 2004. godine i 7. marta 2005. godine, Telekom je iskoristivši pravo preče kupovine zaključio ugovor o kupovini dijela kapitala Interneta Crna Gora d.o.o., Podgorica za iznos EUR 1.750.000 2004. godine i EUR 435.700 2005. godine, čime je postao vlasnik 100% kapitala Internet Crna Gora d.o.o. Sadašnja vrijednost Gudvila sa stanjem na dan 31. decembra 2019. godine je EUR 941.624 (2018: EUR 941.624). Društvo je sprovedo test obezvrijeđenja, koji je imao za rezultat u većoj naknadivoj vrijednosti od sadašnje, tako da dodatno obezvrijeđenje nije obračunato (Napomena 4).

7. Dugoročni krediti i ostala imovina

	31. Decembar 2019.	31. Decembar 2018.
Stambeni krediti dati zaposlenima	3,748,546	3,804,095
Stambeni krediti dati bivšim zaposlenima	3,862,785	4,016,401
Dugoročna potraživanja od kupaca	2,011,788	2,110,995
Ukupno finansijska potraživanja	9,623,119	9,931,491
Unaprijed plaćene beneficije zaposlenima	902,695	942,058
Unaprijed plaćen zakup GSM lokacija	175,965	1,327,514
Ugovorena imovina (napomena 9.1)	704,966	849,855
Ukupno ostala potraživanja	1,783,626	3,119,427
Ukupno	11,406,745	13,050,918

Kreditni dati zaposlenima

Od 2007. do 2019. godine, u skladu sa statutom kompanije i Pravilnikom o ispunjavanju uslova stanovanja zaposlenih, Operativni odbor kompanije doneo je odluku da odobri stambene kredite zaposlenima. U navedenom periodu po ovom osnovu ukupno je isplaćeno 14,316,368 Eur. Ovi krediti su odobreni na rok otplate od 7 do 20 godina i izdavani su po godišnjim kamatama u rasponu od 0% do 2%. Ukupan iznos odobrenih kredita po zaposlenom kreće se od 5.000 do 75.000 EUR.

Društvo je dobilo hipoteke na stambenim stambenim jedinicama u kojima su živeli korisnici kredita i na drugim nekretninama, kako bi se blagovremeno obezbedile otplate kredita.

Dospijeca nediskontovanih dugoročnih kredita odobrenih zaposlenima prikazana su u pregledu koji slijedi:

	31. Decembar 2019.	Iznosi u EUR 31. Decembar 2018.
- od dvije do pet godina	2,939,313	3,042,901
- preko pet godina	6,922,605	7,166,929
Nediskontovani krediti dati zaposlenima	9,861,918	10,209,830
Diskont	(2,250,587)	(2,389,335)
Fer vrijednost kredita datih zaposlenima (2.7.1)	7,611,331	7,820,495

Dugoročna potraživanja od kupaca se odnose na potraživanja od prodaje opreme EUR 2,110,995 (2017: EUR 1,428,289) pojedinačnim kupcima na period od 24 mjeseca, sa dospelom od 12–24 mjeseca.

Dospijeca nediskontovanih dugoročnih potraživanja od kupaca prikazana su u pregledu koji slijedi:

	31. Decembar 2019.	Iznosi u EUR 31. Decembar 2018.
12–24 mjeseca	2,129,332	2,110,995
Nediskontovana dugoročna potraživanja od kupaca	2,129,332	2,110,995
Diskont	(117,543)	(502,274)
Fer vrijednost dugoročnih potraživanja od kupaca	2,011,788	1,608,721

8. Zalihe

	Iznosi u EUR	
	31. Decembar 2019.	31. Decembar 2018.
Kablovi, žice i ostali materijal	298,217	330,737
Zalihe za preprodaju	2,385,963	2,362,760
	2,684,180	2,693,497
Ispravka vrijednosti zastarjelih zaliha	(927,084)	(1,043,185)
	1,757,096	1,650,312

Promjene na ispravci vrijednosti zaliha za godinu koja se završava 31. decembra 2019. i 2018. prikazane su u sljedećoj tabeli:

	2019	2018
Stanje, 1. januara	1,043,185	974,659
Povećanje ispravke u toku godine	206,890	293,635
Smanjenje ispravke u toku godine	(322,991)	(225,109)
	927,084	1,043,185

9. Potraživanja iz poslovnih odnosa i ostala imovina

	31. Decembar 2019.	31. Decembar 2018.
Potraživanja od kupaca	40,157,517	40,205,845
Ispravka vrijednosti	(26,000,555)	(24,966,649)
Potraživanja od kupaca, neto	14,156,962	15,239,196
Potraživanja od Hrvatski Telekom Grupe	22,580	37,214
Potraživanja od Deutsche Telekom Grupe	887,722	1,134,022
Ukupna potraživanja od kupaca, neto	15,067,264	16,410,432
Kratkoročni dio dugoročnih potraživanja po osnovu kredita odobrenih zaposlenima	262,157	246,764
Kratkoročni dio dugoročnih potraživanja po osnovu kredita odobrenih bivšim zaposlenim	370,939	341,581
Dospjela potraživanja od stambenih kredita	950,593	859,547
Ispravka vrijednosti stambenih kredita	(599,608)	(632,547)
Kratkoročni dio dugoročnih potraživanja od kupaca	10,638,918	10,261,314
Ukupno kratkoročni dio dugoročnih potraživanja	11,622,999	11,076,659
Ukupna finansijska sredstva	26,690,263	27,487,091
Avansi plaćeni za obrtnu imovinu	409,317	858,789
Unaprijed plaćeni zakup za GSM lokacije	125,995	539,989
Ostala unaprijed plaćena potraživanja	104,836	106,949
Ostala potraživanja	1,200,637	1,234,162
Ispravka vrijednosti ostalih potraživanja	(1,144,378)	(1,144,378)
Ugovorena imovina (napomena 9.1)	1,006,415	1,023,655
Ukupna ostala potraživanja, neto	1,702,822	2,619,148
Ukupna potraživanja iz poslovnih odnosa i ostala potraživanja, neto	28,393,085	30,106,239

Ispravka vrijednosti ostalih potraživanja se odnosi na potraživanja od opština u iznosu 1,144,378 EUR (2018: EUR 1,144,378). Određena je na bazi procjene menadžmenta da potraživanja neće biti naplaćena. Crnogorske opštine su povukle sredstva sa bankovnih računa Društva kao naknadu za korišćenje opštinske zemlje za mrežnu infrastrukturu. Društvo se nije saglasilo sa iznosom nadoknade i pokrenulo je slučaj pred sudom u 2009. godini.

Potraživanja iz poslovnih odnosa i ostala potraživanja su denominovana u sljedećim valutama:

	31. Decembar 2019.	31. Decembar 2018.
EUR	26,882,513	22,568,470
SDR (Specijalna Prava Vučenja)	1,509,603	7,534,303
USD	968	3,467
	28,393,084	30,106,239

Fer vrijednost potraživanja iz poslovnih odnosa i ostalih potraživanja, odgovara njihovoj knjigovodstvenoj vrijednosti.

Starosna struktura potraživanja (EUR):

	Ukupno	Nedospjelo	31–60 dana	61–90 dana	91–180 dana	>180 dana
31. Decembar 2019						
Bruto knjigovodstvena vrijednost-potraživanja od kupaca	54,528,638	22,773,890	913,145	788,233	2,086,698	27,966,671
Bruto knjigovodstvena vrijednost-ugovorena imovina	1,008,777	1,008,777				
Ispravka	(27,144,933)	(428,644)	(93,368)	(105,732)	(303,959)	(26,212,631)
Neto						
31. Decembar 2019	28,393,085	23,354,024	819,781	682,501	1,782,739	1,754,040
31. Decembar 2018						
Bruto knjigovodstvena vrijednost-potraživanja od kupaca	55,193,631	23,789,489	997,643	1,491,735	1,253,048	27,661,716
Bruto knjigovodstvena vrijednost-ugovorena imovina	1,023,655	1,023,655				
Ispravka	(26,111,047)	(605,782)	(79,194)	(99,057)	(291,731)	(25,035,283)
Neto						
31. Decembar 2018	30,106,239	24,207,362	918,449	1,392,678	961,317	2,626,433

Promjene na ispravci vrijednosti potraživanja:

	Potraživanja od kupaca	
	2019	2018
Stanje, 1. januara	26,111,046	24,953,350
Dodatna ispravka u toku godine	1,371,951	1,586,486
Ispravka za Opštinske takse		213,000
Naplata ispravljenih potraživanja u toku godine	(287,574)	(254,950)
Penali fakturisani kupcima	159,510	(34,784)
Prodaja potraživanja		(713,594)
MSFI catch up		361,493
Ostalo	(210,000)	
Stanje, 31. decembra	27,144,933	26,111,046

9.1 Imovina i obaveze vezani za ugovore sa korisnicima

	31. Decembar 2019	31. Decembar 2018
Prodaja opreme i usluga	487,525	532,457
Ispravka	(35,752)	(38,879)
Provizija	518,890	491,198
Ukupna kratkoročna ugovorena imovina:	970,663	984,776
Prodaja opreme i usluga	107,201	253,879
Ispravka		
Provizija	597,765	634,855
Ukupna dugoročna ugovorena imovina:	704,966	888,734
Razgraničene obaveze za internet servis	356,796	798,395
Priljeni avansi po osnovu pre-paid vaučera	336,016	455,579
Obaveze po osnovu primljenih avansa	2,300	318,042
Ukupne kratkoročne obaveze iz ugovora sa korisnicima:	695,112	1,572,016
Razgraničene obaveze za internet servis	28,601	

Ukupne dugoročne obaveze iz ugovora sa korisnicima: 28,601

Na dan 31. decembra 2019. godine Društvo je priznalo 1.675.629 Eur ugovorne imovine umanjene za ispravku vrednosti iste (na dan 31. decembra 2018:1,873,510 Eur).

Društvo primenjuje IFRS 9 pojednostavljeni pristup za mjerenje očekivanih kreditnih gubitaka koji koristi rezervu očekivanog gubitka za ugovornu imovinu. Ugovorna imovina odnosi se na neizvršeni nedovršeni posao i imaju značajno slične karakteristike rizika kao i potraživanja od kupaca za iste vrste ugovora. Međutim, što duže ugovorna imovina ostaje veća, to je veći rizik da neće biti naplaćen. Stoga Društvo koristi stvarne istorijske podatke za procenat naplate potraživanja i množi podatke o ugovornoj imovini sa procentom nenaplaćenih potraživanja posle perioda od 36 mjeseci:

Ugovorna imovina u ugovorima sa trećim licima 31122018	786,336
Ugovorna imovina u ugovorima sa trećim licima 31122019	594,726
Kretanje ugovorne imovine 2019vs2018	(191,610)
%nenaplaćeno nakon 36 mjeseci	1.59%
Kretanje ispravke ugovorne imovine 2019	3,127
Ispravka ugovorne imovine 2018	(38,879)
Kretanje ispravke ugovorne imovine 2019	3,127
Ispravka ugovorne imovine 2019	(35,752)

Sljedeća tabela objašnjava promene u ispravci kreditnog gubitka za ugovornu imovinu po pojednostavljenom ECL modelu između početka i kraja godišnjeg perioda:

	31. Decembar 2019.	31. Decembar 2018.
Ispravka na ugovornoj imovini od 1. januara	38,879	
Ispravka novih ugovora	7,784	38,879
Umanjenje ispravke	(10,911)	
Stanje na 31 Decembar	35,752	38,879

31 Decembra 2019 Društvo priznaje 723kEur ugovornih obaveza (31 Decembar 2018: 1,572kEur).

Dugoročni ugovori sa kupcima – preostale obaveze

Sledeća tabela prikazuje informacije o preostalim obavezama izvršenja proisteklih iz dugoročnih ugovora sa kupcima:

	31. Decembar 2019.	31. Decembar 2018.
Agregatni iznos transakcione cijene dodeljen dugoročnim ugovorima koji su preostali 1. januara i 31. decembra	1,958,869	2,229,415

Rukovodstvo očekuje da će 61% (1,2 miliona evra) transakcijske cijene dodeljene preostalim ugovorima na dan 31. decembra 2019. godine biti priznato kao prihod tokom narednog izveštajnog perioda. Preostalih 39% (0,8 mil EUR) biće priznato u 2021 finansijskoj godini. Svi ostali ugovori su za razdoblje od jedne godine ili manje ili se fakturišu na osnovu nastalog vremena. Kao što dozvoljava MSFI 15, transakciona cena dodijeljena ovim preostalim obavezama se ne objavljuje.

10. Gotovina i gotovinski ekvivalenti

	31. Decembar 2019.	31. Decembar 2018.
Gotovina u blagajni	89,977	54,326
Gotovina u bankama	6,927,811	7,871,037
	7,017,788	7,925,363

11. Izdvojena novčana sredstva

	31. Decembar 2019.	31. Decembar 2018.
Izdvojena novčana sredstva kod CKB banke - dividenda (fizička lica)	908,505	990,398
	908,505	990,398

Izdvojena novčana sredstva kod CKB banke u iznosu EUR 908,505 i EUR 990,398 sa stanjem na dan 31. decembra 2019. i 31. decembra 2018. godine, respektivno, su određena i držana sa posebnom namjenom isplate dividendi manjinskim akcionarima.

12. Finansijski instrumenti

a) *Finansijski instrumenti po kategorijama*

Kredit i potraživanja	31. Decembar 2019.	31. Decembar 2018.
Dugoročni kredit i potraživanja	10,328,084	10,781,345
Potraživanja iz poslovnih odnosa i ostala potraživanja	27,696,677	28,510,746
Izdvojena novčana sredstva	908,505	990,398
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	7,017,788	7,925,363
Ukupno	45,951,054	48,207,852

Obaveze iskazane po amortizovanoj nabavnoj vrijednosti	31. Decembar 2019.	31. Decembar 2018.
Obaveze prema dobavljačima i ostale	21,266,990	27,365,366
Kratkoročne obaveze za prava na distribuciju TV sadržaja	7,732,774	4,675,633
Dugoročne obaveze za prava na distribuciju TV sadržaja	7,264,342	3,083,791
Ukupno	36,264,106	35,124,790

b) Kreditni kvalitet finansijskih sredstava

Kreditni kvalitet finansijskih sredstava koja nijesu dospjela niti ispravljena su prikazana u pregledu koji slijedi:

Dugoročni krediti i potraživanja	31. Decembar 2019.	31. Decembar 2018.
Ugovorne strane bez kreditnog rejtinga	10,328,084	10,781,345
	10,328,084	10,781,345

Ugovorne strane bez kreditnog rejtinga uključuju dugoročna potraživanja od kupaca i dugoročna potraživanja za stambene kredite.

Potraživanja za stambene kredite su obezbijedena hipotekama koje predstavljaju preduslov za inicijalno odobrenje kredita. Dugoročna potraživanja od kupaca se odnose na prodaju opreme na rate. Društvo radi provjeru kreditnog kvaliteta svih kupaca prije same prodaje.

Gotovina i gotovinski ekvivalenti	31. Decembar 2019.	31. Decembar 2018.
Gotovina i gotovinski ekvivalenti bez kreditnog rejtinga	498,800	1,331,575
Ugovorne strane sa eksternim kreditnim rejtingom A (S&P)	505,741	1,916,669
Ugovorne strane sa eksternim kreditnim rejtingom A- (S&P)	1,600,120	603,455
Ugovorne strane sa eksternim kreditnim rejtingom BB (S&P)	60,647	113,214
Ugovorne strane sa eksternim kreditnim rejtingom BBB- (S&P)	4,352,480	3,960,450
	7,017,788	7,925,363

Gotovina i gotovinski ekvivalenti stranih banaka koje posluju u Crnoj Gori su izračunate na bazi kreditnog rejting njihovih majki kompanija.

13. Akcijski kapital

	Na dan 31. Decembra 2019.			Na dan 31. Decembra 2018.		
	Broj Akcija	%	Vrijednost	Broj akcija	%	Vrijednost
Upisani, uplaćeni kapital						
HT Holding	36,177,950	76.53	94,786,591	36,177,950	76.53	94,786,591
Pravna lica i custody	5,252,489	11.11	13,761,574	5,317,185	11.25	13,931,078
Fizička lica	5,843,501	12.36	15,309,535	5,778,805	12.22	15,140,031
	47,273,940	100.00	123,857,700	47,273,940	100.00	123,857,700

Na dan 31. decembra 2019. godine nominalna vrijednost po akciji je iznosila EUR 2,62001. Akcije Crnogorskog Telekom se kotiraju na Montenegroberzi. Tržišna vrijednost po akciji na dan 31. decembar 2019. godine iznosila je EUR 1.3100 (31. decembar 2018: EUR 1.5623).

14. Obaveze iz poslovanja i ostale obaveze

	31. Decembar 2019.	31. Decembar 2018.
Obaveze prema trećim licima	11,429,705	16,705,695
Obaveze prema Hrvatski Telekom Grupi	447,506	602,720
Obaveze prema Deutsche Telekom Grupi	3,177,862	3,560,854
Ukupno poslovne obaveze	15,055,072	20,869,269
Razgraničeni troškovi	4,091,789	4,192,292
Obaveze za dividendu	951,575	1,113,246
Bonusi	332,131	271,562
Ugovorene obaveze	695,112	1,572,016
Ostale obaveze	141,310	120,602
Ukupno ostale finansijske obaveze	6,211,917	7,269,718
Ukupno finansijske obaveze	21,266,990	28,138,987
Obaveze za ostale poreze i doprinose	24,055	24,041
Obaveze za porez na dodatu vrijednost	716,262	561,911
Ukupno ostale obaveze	740,317	585,952
Ukupno obaveze iz poslovanja i ostale obaveze	22,007,307	28,724,939

Značajno smanjenje obaveza prema trećim licima, u poređenju sa prethodnom godinom, je uglavnom povezano sa obavezama prema roaming partnerima koje su plaćene tokom 2019. godine.

Obaveze iz ugovora sa korisnicima:

	31. Decembar 2019	31. Decembar 2018
Razgraničene obaveze za internet servis	356,796	798,395
Primljeni avansi po osnovu pre-paid vaučera	336,016	455,579
Obaveze po osnovu primljenih avansa	2,300	318,042
Ukupno	695,112	1,572,016

Prezentirano u skladu sa MSFI 15 zahtjevima (napomena 9.1).

Razgraničeni troškovi uključuju sljedeće:

	31. Decembar 2019.	31. Decembar 2018.
Razgraničeni marketing troškovi	212,375	115,422
Razgraničene poštanske usluge	134,120	176,120
Razgraničeni troškovi održavanja	825,623	773,491
Procjena obaveza za IPTV usluge	187,422	105,000
Razgraničeni troškovi za kinematografsku nadoknadu	436,000	460,000
Razgraničeni troškovi za usluge revizije	58,500	38,703
Razgraničeni troškovi električne energije	115,000	161,000
Razgraničeni ICT troškovi	631,656	398,827
Ostale procijenjene obaveze	1,491,093	1,963,729
	4,091,789	4,192,292

Obaveze iz poslovanja i ostale obaveze su iskazane u sljedećim valutama:

	31. Decembar 2019.	31. Decembar 2018.
EUR	20,516,471	25,911,060
SDR	185,389	755,048
USD	564,695	698,577
GBP	435	344
Polish	-	240
ZAR	-	97
	21,266,990	27,365,366

Fer vrijednost obaveza iz poslovanja i ostalih obaveza jednaka je njihovoj knjigovodstvenoj vrijednosti. Ugovoreno dospijeće obaveza iz poslovnih aktivnosti i ostalih obaveza je do 45/60/90 dana.

15. Rezervisanja

Promjene na rezervisanjima za finansijske godine završene 31. decembra 2019. i 2018. godine prikazane su u sljedećoj tabeli:

	2019	2018
Stanje, 1. januara	601,992	855,159
Povećanja u toku godine	1,030,264	747,015
Otpuštanje tokom godine	(211,961)	(99,415)
Iskorišćeno u toku godine	(969,455)	(900,767)
Stanje, 31. decembra	450,841	601,992
Umanjeno za: dugoročni dio	(409,286)	(576,838)
	41,555	25,154

Naknade za penziju i jubilarne nagrade

	Sudski Sporovi	Otpremnine	Naknade zaposlenima	Program Varijabilnih bonusa (VAR II)/LTI	Ukupno
Stanje, 1. januara 2018.	293,821	-	346,892	214,445	855,159
Povećanja u toku godine	56,649	598,665	54,454	37,248	747,015
Otpuštanje tokom godine	(51,401)	-	-	(48,014)	(99,415)
Iskorišćeno u toku godine	(194,377)	(598,665)	(47,474)	(60,251)	(900,767)
Stanje, 31. decembar 2018.	104,692	-	353,872	143,428	601,992
Stanje, 1. januara 2019.	104,692	-	353,872	143,428	601,992
Povećanja u toku godine	15,500	928,053	59,829	26,883	1,030,264
Otpuštanje tokom godine	(11,149)	-	(161,878)	(38,934)	(211,961)
Iskorišćeno u toku godine	(12,951)	(928,053)	(28,451)	-	(969,455)
Stanje, 31. decembar 2019.	96,092	-	223,372	131,377	450,841
Umanjeno za: dugoročni dio	96,092	-	(181,817)	(131,377)	(409,286)
Kratkoročno rezervisanje	-	-	41,555	-	41,555

	Rezervisanja za jubilarne nagrade	Rezervisanja za otpremnine za odlazak u penziju	Ukupno
Stanje, 1. januara 2018.	279,668	67,224	346,892
Rezervisanja u toku godine	47,232	7,222	54,454
Iskorišćeno u toku godine	(47,474)	-	(47,474)
Stanje, 31. decembar 2018.	279,426	74,446	353,872
Stanje, 1. januara 2019.	279,426	74,446	353,872
Rezervisanja u toku godine	41,555	18,274	59,829
Iskorišćeno u toku godine	(190,329)	-	(190,329)
Stanje, 31. decembar 2019.	118,716	104,656	223,372
Umanjeno za: dugoročni dio	(77,161)	(104,656)	(181,817)
Kratkoročno rezervisanje	41,555	-	41,555

Rezervisanja za primanja zaposlenih izvršena su na osnovu sadašnje vrijednosti očekivanih budućih isplata zaposlenima po osnovu jubilarnih nagrada i otpremnina za odlazak u penziju, koje su predviđene Pojedinačnim kolektivnim ugovorom Društva.

16. Odložene poreske obaveze

Sa stanjem na dan 31. decembra 2019. godine i 31. decembra 2018. godine Društvo nema odoženih poreskih sredstava koja bi proistekla iz privremenih razlika ili prenijetih poreskih gubitaka.

Odložene poreske obaveze se odnose na privremene razlike između osnovice po kojoj se nekretnine, oprema i nematerijalna ulaganja priznaju u poreskom bilansu i iznosa po kojima su ta sredstva iskazana u finansijskim izvještajima Društva. Oporeziva privremena razlika proističe iz alocirane poreske amortizacije i priznavanja sredstava manjih od 300 EUR.

Kretanje odloženih poreskih obaveza tokom godine može se vidjeti u narednoj tabeli:

Odložene poreske obaveze	Ukupno
Stanje 1. januara 2018.	2,399,015
Efekat na izvještaj o ukupnom rezultatu	181,671
Stanje 31. decembra 2018.	2,580,686
Efekat na izvještaj o ukupnom rezultatu	68,926
Stanje 31. decembra 2019.	2,649,612

17. Finansijske obaveze

Društvo je priznalo obaveze za zakup kako slijedi:

	31 Decembar 2019	1 Januar 2019
Kratkoročne obaveze za zakup	3,574,864	2,712,085
Dugoročne obaveze za zakup	6,233,043	9,375,388
Ukupne obaveze za zakup	9,807,907	12,087,473

Kretanje finansijskih obaveza za finansijske godine završene 31. decembra 2019. i 2018. godine prikazane su u sljedećoj tabeli:

	31 Decembar 2019	31 Decembar 2018
TV content prava	5,160,608	7,759,423
Obaveza za zakup	9,807,907	
Stanje 31. decembra	14,968,515	7,759,423
Umanjeno za: dugoročni dio	(7,704,173)	(3,083,791)
Krakteristične finansijske obaveze	7,264,342	4,675,632

18. Prihodi

	31 Decembar 2019	31 Decembar 2018
Ukupno fiksni prihodi	27,697,193	30,260,159
Ukupno mobilni prihodi	34,613,675	36,386,354
ICT prihodi	5,149,362	5,204,156
Prihodi od prodaje opreme	10,662,487	10,466,897
Ostali prihodi	2,031,645	1,928,822
Ukupno	80,154,362	84,246,388

Prihod po kategorijama

Analiza prihoda po kategorijama u okviru smjernica o priznavanju prihoda stupa na snagu 1. januara 2019. godine.

	31 Decembar 2019	31 Decembar 2018
Prihodi priznati tokom vremena	69,491,875	73,779,491
Prihodi priznati u momentu	10,662,487	10,466,897

Prihodi od univerzalnog servisa iznose 2.137 EUR u 2018. godini (2.425 EUR u 2018.) uključeni su u liniju fiksnih prihoda.

19. Ostali poslovni prihodi

	31. Decembar 2019.	31. Decembar 2018.
Kapitalni dobici od prodaje osnovnih sredstava	93,182	501,707
Ostali poslovni prihodi	480,873	326,429
	574,055	828,136

20. Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi

	31. Decembar 2019.	31. Decembar 2018.
Troškovi neto zarada i naknada zarada	5,825,620	5,768,437
Troškovi poreza na zarade i naknade zarada	1,356,840	1,280,185
Troškovi doprinosa za penzije	2,512,901	2,663,356
Troškovi socijalnih i ostalih doprinosa	934,001	992,480
Otpremnine (napomena 15)	928,052	598,665
Rezervisanja za penzionisanje i jubilarne nagrade (napomena 15)	(102,049)	54,454
Ostali troškovi zaposlenih	451,870	612,104
	11,907,235	11,969,681

Ostali troškovi zaposlenih se odnose na putovanja, obuku, sindikat.

U 2019. godini, u skladu sa novo potpisanim Sporazumom sa Sindikatom, izmijenjen je obračun penzije i jubilarnih naknada. Njegov minimalni iznos usklađen je sa crnogorskim zakonom. Stoga su dugoročne rezerve za penzije i jubilarne naknade počev od 2021. godine izmijenjene, smanjene.

21. Amortizacija i obezvrijeđenje

	31. Decembar 2019.	31. Decembar 2018.
Amortizacija osnovnih sredstava (Napomena 5 i 5.1)	14,895,375	11,257,719
Obezvrijeđenje	-	-
Amortizacija nematerijalnih ulaganja (Napomena 6)	11,527,266	11,688,958
	26,422,641	22,946,677

22. Troškovi korišćenja usluga drugih operatera

	31. Decembar 2019.	31. Decembar 2018.
Troškovi korišćenja usluga fiksnih i mobilnih operatera u zemlji	2,546,584	2,631,490
Troškovi korišćenja usluga fiksnih i mobilnih operatera u inostranstvu	2,908,485	3,770,393
	5,455,069	6,401,883

23. Ostali poslovni rashodi

	31. Decembar 2019.	31. Decembar 2018.
Troškovi materijala, održavanja i naknade za izvršene usluge	6,979,746	7,573,584
Zakup	979,517	3,030,729
Troškovi pružanja ICT usluga	3,089,328	2,804,810
Marketing	1,120,854	1,165,126
Električna energija	1,493,167	1,574,261
Ispravka vrijednosti potraživanja	1,084,377	1,544,536
Troškovi telekomunikacione licence	1,518,521	1,594,215
Ostali poslovni rashodi	692,010	799,080
Opštinske i ostale poreske takse	608,701	882,717
Provizija dilera	1,046,188	997,977
Deutsche Telekom usluge share servus centara, održavanje sistema itd	471,144	666,821
Poštanske usluge	488,589	501,077
Ostale neproizvodne usluge	553,742	552,182
Sponzorstva	262,701	324,936
Naknade	177,942	166,734
Revizija završnog računa	110,046	79,408
Ostale konsalting usluge	81,972	73,994
Smanjenje rezervisanja priznatih u izvještaju o ukupnom rezultatu (napomena 15)	8,105	16,505
Operativni troškovi vezani za Univerzalni servis	23,890	7,513
	20,790,540	24,356,205

Troškovi sponzorstva koji su iznosili 200,000 EUR (2018: 220,000 EUR) predstavljaju najvećim dijelom troškove sponzorstva FSCG i muškog košarkaškog kluba "Budućnost". Ostatak troškova sponzorstva se odnosi na kulturu, sport i obrazovanje.

24. Finansijski prihodi i rashodi, neto

	31. Decembar 2019.	31. Decembar 2018.
Prihod od kamata od:		
Kratkoročni depoziti u bankama	160	4,170
Kreditni odobreni zaposlenima	181,204	192,419
Prihod od ukidanja diskonta na dugoročna potraživanja	218,877	222,732
Pozitivne kursne razlike	50,157	292,625
Ostali finansijski prihodi	-	
Finansijski prihodi	450,398	711,946
Rashodi kamata	451,892	1,013
Negativne kursne razlike	216,370	107,022
Troškovi kamata za zakup	624,811	
Ostali finansijski rashodi	(30,289)	37,608
Finansijski rashodi	1,262,784	145,643
Neto finansijski rashodi	(812,385)	566,303

Glavne razlike u neto finansijskom rezultatu su uzrokovane kursnim razlikama, diskontom kontenta i primjenom novog IFRS16 standarda (trošak kamata za zakup).

25. Porez na dobit

	31. Decembar 2019.	31. Decembar 2018.
Porez na dobit-tekući	700,858	987,910
Porez na dobit-odloženi	68,926	110,591
Ukupno	769,784	1,098,501

Usaglašavanje pretpostavljenog poreza na dobit i poreza na dobit iskazanog u poreskom bilansu

Usaglašavanje pretpostavljenog poreza na dobit po finansijskim izvještajima i poreza na dobit po poreskom bilansu prikazano je u sljedećoj tabeli:

	31. Decembar 2019.	31. Decembar 2018.
Dobit prije oporezivanja	5,062,120	8,364,148
Porez na dobit po stopi od 9%	455,591	752,773
Troškovi koji se ne priznaju za poreske svrhe	97,848	138,329
Ostale korekcije	216,345	207,399
	769,784	1,098,501

Ostale korekcije se odnose na rezultate popisa i rezervisanja za lične troškove.

26. Zarada po akciji

		(Iznosi u EUR)
	31. Decembar 2019.	31. Decembar 2018.
Profit akcionara Društva	4,292,336	7,265,647
Prosječan ponderisan broj izdatih akcija	47,273,940	47,273,940
Osnovna zarada po akciji	0.09	0.15

Društvo nema potencijalnih smanjenih zarada po akciji.

27. Plaćanja dividende

Tokom 2019. godine, Društvo je objavilo dividende po osnovu raspodjele dobiti za 2018. godinu u iznosu 4,728,131 (EUR 4,728,131 za 2017). Dividenda po akciji za 2017. i 2018. godinu 0.1 EUR po akciji.

28. Transakcije sa povezanim pravnim licima

Magyar Telekom Nyrt. je u 2005. godini postao većinski vlasnik sa 76,53% udjela. U januaru 2017. godine je prodao taj udio Hrvatskoj Telekom Grupi. Deutsche Telekom AG ("DTAG") je krajnji kontrolni vlasnik Hrvatske Telekom Grupe sa 51% akcija u vlasništvu. Deutsche Telekom ("DT") Grupu konstituiše više provajdera fiksne telefonije, mobilne telefonije i IT usluga, sa kojima Društvo ima transakcije.

Krajnji kontrolni vlasnik Društva je Deutsche Telekom AG (sa sjedištem u Njemačkoj). Akcionari Deutsche Telekom AG su Investicione institucije (52,17%), KfW Bankengruppe (17,4%), Savezna Republika Njemačka (14.5%) i ostali investitori sa (16%).

Sve transakcije sa povezanim licima proističu iz tekućeg poslovanja i njihova fer vrijednost se ne razlikuje materijalno od fer vrijednosti koja bi bila ostvarena u standardnim transakcijama.

28.1 Deutsche Telekom Groupa (uključujući Hrvatski Telekom Grupu)

Transakcije sa povezanim licima primarno uključuju korišćenje i pružanje telekomunikacionih usluga kao i zakupe vodova koji rezultiraju sa stanjem obaveza i potraživanja na kraju godine. Tabela ispod pokazuje stanja sa članicama Deutsche Telekom:

Potraživanja	31. Decembar 2019.	31. Decembar 2018.
Magyar Telekom Plc.	56,792	61,009
Makedonski Telekom Group	41,102	156,702
Telekom Deutschland	776,111	863,897
Ote Telekom	13,717	52,415
T – Hrvatski telekom	22,580	37,213
Ukupno	910,302	1,171,236

Obaveze	31. Decembar 2019.	31. Decembar 2018.
Magyar Telekom Plc.	221,397	226,556
Makedonski Telekom Group	362,732	250,344
Telekom Deutschland	2,567,349	3,051,214
Ote Telekom	26,384	32,552
T - Hrvatski telekom	447,506	602,720
Ukupno	3,625,368	4,163,386

Prihodi	31. Decembar 2019.	31. Decembar 2018.
Magyar Telekom Plc.	3	78,951
Makedonski Telekom Group	207,328	7,200
Telekom Deutschland	4,027,359	4,367,557
Ote Telekom	576	0
T – Hrvatski telekom	75,165	61,700
Total	4,310,431	4,515,408

Troškovi	31. Decembar 2019.	31. Decembar 2018.
Magyar Telekom		
Konsultantske usluge	0	30,665
Usluge mobilne telefonije	11,798	11,827
Zakup linkova	1,620	15,255
Ostali troškovi	98,006	100,393
	111,424	158,140
Makedonski telekom		
Usluge mobilne telefonije	-	4,059
Ostali troškovi	33,841	41,053
Ukupno - Magyar Telekom Grupa	145,265	203,252
Deutsche Telekom		
Interkonekcija	2,514,130	2,802,478
Usluge share service centara, održavanja sistema itd	471,144	636,156
T brand	189,893	215,609
Održavanje telekomunikacione opreme	85,026	75,899
Usluge mobilne telefonije	205,239	64,669
Zakup linkova	180,843	179,316
Ostali troškovi	-	0
	3,646,275	3,974,127
T - Hrvatski telekom		
Održavanje telekomunikacione opreme		23,692
Zakup linkova	433,368	415,284
Ostali troškovi	272,513	264,472
	705,881	703,447
Ukupno	4,497,421	4,880,827

28.2 Savezna Republika Njemačka

Savezna Republika Njemačka je direktni i indirektni akcionar DTAG i posjeduje 32.0% akcijskog kapitala. Savezna Republika Njemačka ima solidnu većinu na skupštini akcionara DTAG iako raspolaže manjinskim paketom akcija, što čini DTAG zavisnom od Savezne Republike Njemačke. Stoga, Savezna Republika i kompanije koje su kontrolisane od strane Savezne Republike ili kompanije nad kojima Savezna Republika može da izvrši značajan uticaj, se klasifikuje kao povezano lice DTAG, a samim tim i Društva.

DTAG ili bilo koja članica Hrvatski Telekom Grupe, uključujući Društvo, nije izvršio u sklopu svojih redovnih aktivnosti bilo koju transakciju koja je bila pojedinačno materijalna u 2019. ili 2018. godini sa kompanijama koje kontroliše Savezna Republika ili kompanija preko koje Savezna Republika može imati značajan uticaj.

28.3 Ugovori sa visokim Rukovodstvom

Društvo je tokom 2019. godine odobrilo rukovodstvu kratkoročne naknade, koje su iznosile EUR 452,349 (2018: 409,048 EUR) za neto zarade i bonuse koji su članovi ili stalni gostujući Menadžment komiteta Crnogorskog Telekoma, i EUR 313,394 (2018: 295,506 EUR) za pripadajuće poreze i doprinose.

Tokom 2019. godine Društvo nije isplatilo višem rukovodstvu VAR II program (2018: 60,607 Napomena 15)

Potencijalne obaveze

Potencijalni sporni ugovori

U skladu sa kupoprodajnim ugovorom zaključenim 15. marta 2005. godine između Vlade Crne Gore i Zavoda za zapošljavanje Crne Gore, kao Prodavca i Magyar Telekom, kao Kupca, Kupac je u obavezi da omogući Društvu zaključivanje ugovora sa Radio Difuznim Centrom za zakup optičkih vlaknastih kapaciteta za transmisiju TV i radio signala i Univerziteta Crne Gore o obezbjeđivanju kapaciteta za konekciju. Trajanje ugovora je 20 godina. U oba slučaja predviđeno je da ugovorne strane neće platiti bilo kakvu naknadu za korišćenje ovih kapaciteta. Rukovodstvo Društva procjenjuje da neće biti materijalnih troškova po ovom osnovu u budućnosti.

Zaštita životne sredine

Propisi koji se odnose na zaštitu životne sredine usvajaju se u Crnoj Gori i Društvo sa stanjem na 31. decembra 2019 i 2018. godine nije iskazala bilo kakve obaveze za predviđene troškove, uključujući pravne i konsultantske naknade, studije lokacija, osmišljavanje i implementaciju planova restauracije koji se odnose na zaštitu životne sredine. Troškove vezane za zaštitu životne sredine rukovodstvo ne smatra materijalno značajnim.

Poreski rizik

Poreski zakoni u Crnoj Gori su predmet različitih interpretacija i čestih izmjena. Interpretacija poreskih zakona od strane poreskih vlasti može da se razlikuje od interpretacije od strane rukovodstva Društva. Kao rezultat, neke transakcije mogu biti osporene od strane poreskih vlasti na način da se zahtijeva od Društva da plati dodatne poreze, kazne i kamate. Poreske obaveze zastarijevaju nakon pet godina. Ovo znači da poreske vlasti imaju pravo da utvrde neplaćene poreske obaveze u toku petogodišnjeg perioda. Rukovodstvo procjenjuje da je Društvo platilo sve poreske obaveze koje su se dogodile zaključno sa 31. decembrom 2019. godine.

31. Preuzete obaveze

Preuzete obaveze po ugovorima do datuma Izvještaja o finansijskom položaju koje nijesu objelodanjene u finansijskim izvještajima su sljedeće:

	31. Decembar 2019.	31. Decembar 2018.
Ugovorene obaveze po osnovu:		
- kupovine nekretnina i opreme	500,186	1,410,676
- kupovine nematerijalne imovine	2,421,432	2,620,302
- održavanje i tehničke aktivnosti	1,325,422	897,607
- marketing i sponzorstvo	141,350	45,300
Ostale ugovorene obaveze troška	74,220	182,478
Ukupno	4,462,610	5,156,363

Upotrebne dozvole

Na osnovu kupoprodajnog ugovora zaključenog 15. marta 2005. godine između Vlade Crne Gore i Zavoda za zapošljavanje Crne Gore, kao Prodavca i Matav Hungarian Telecommunication Company, kao Kupca, Prodavac je u obavezi da omogući Društvu dostavljanje kompletnih molbi relevantnoj javnoj instituciji za obezbjeđivanje svih preostalih dozvola za nastavljane i) obavljanja poslovanja i/ili ii) vlasništva i/ili poslovanja sa njihovim sredstvima postojećim na datum potpisivanja Ugovora. Menadžment kompanije procjenjuje da u budućnosti neće biti značajnih troškova povezanih sa ovim slučajem.

32. Devizni kursevi

Zvanični kursevi valuta koji su korišćeni za preračun deviznih pozicija Izvještaja o finansijskom položaju u EUR na dan 31. decembar 2019 i 31. decembar 2018:

	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
SDR	0.80914	0,82047
USD	1.12290	1,14535

33. Gotovina generisana iz poslovanja

	Napomena	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
Dobitak za godinu		4,292,336	7,265,647
Korekcije:			
Porez na dobit		769,784	1,098,501
Amortizacija	21	26,422,641	22,946,677
Neto finansijski prihod	24	812,385	(566,303)
Rezervisanja za benefite zaposlenima povećanja tokom godine	15	1,014,764	690,368
Rezervisanja za benefite zaposlenima iskorišćeno tokom godine	15	200,812	-
Ostale negotovinske stavke		(219,625)	(452,763)
Povećanje/(smanjenje) ispravke vrijednosti zaliha priznatih u okviru prihoda/rashoda	8	(116,101)	68,526
Povećanje/(smanjenje) ispravke vrijednosti spornih potraživanja priznatih u okviru prihoda/rashoda	23	1,084,377	1,544,533
Dobit od prodaje stalne imovine	19	(93,182)	(501,707)
Promjena u okviru obrtnog (radnog) kapitala			
Promjena na obavezama		(6,293,030)	(15,209,456)
Promjena na zalihama		9,317	1,239,668
Promjena na potraživanjima		1,780,595	5,833,819
Rezervisanja za sudske sporove	15	2,549	(137,729)
Rezervisanja za benefite zaposlenih	15	(956,504)	(706,390)
Promjena na izdvojenim novčanim sredstvima		(81,893)	20,071
Gotovina generisana iz poslovanja		28,629,225	23,133,462

34. Računovodstvene politike prije 01. Januara 2018

34.1. Troškovi operativnog zakupa

Operativni zakup predstavlja zakup u kojem su značajan dio rizika i koristi povezani sa vlasništvom zadržani od strane zakupodavca. Troškovi zakupa najvećim dijelom se odnose na zakup interneta, vodova, poslovnog i skladišnog prostora i ostalih troškova zakupa. Troškovi zakupa iskazani su u izvještaju o ukupnom rezultatu u stvarno nastalim iznosima, primjenom proporcionalne metode, tokom trajanja ugovora o zakupu.

34.2. Finansijski lizing

Društvo kao Zakupac - Iznajmljivanje nekretnina, postrojenja i opreme u kojima Društvo preuzima suštinski sve rizike i koristi koji proizilaze iz vlasništva sredstva klasifikuje se kao finansijski lizing. Finansijski lizing se priznaje po fer vrijednosti imovine ili ukoliko je niže po sadašnjoj vrijednosti procijenjenih budućih minimalnih rata. Svaka lizing isplata se alocira između finansijske obaveze i rashoda kamata da bi se dostigla ugovorena kamatna stopa preostalih finansijskih obaveza. Obaveze po osnovu finansijskog lizinga umanjene za finansijske nadoknade su uključene u Izvještaj o finansijskom položaju (Ostale finansijske obaveze). Dio lizinga koji se odnosi na plaćanja kamata se uključuje u dobit tekuće godine (Rashodi kamata) tokom perioda trajanja lizinga. Nekretnine, postrojenja i oprema kupljeni po osnovu finansijskog lizinga se amortizuju tokom ugovora kraće od trajanja lizinga ili vijeka trajanja imovine.

Društvo kao Zakupodavac - Zakup je sporazum po kome zakupodavac prenosi na zakupca pravo korišćenja sredstva tokom dogovorenog vremenskog perioda u zamjenu za jedno ili više plaćanja. Kada se sredstva daju u zakup po osnovu finansijskog zakupa, sadašnja vrijednost plaćenih zakupnina se priznaje kao potraživanje. Razlika između bruto iznosa potraživanja i sadašnje vrijednosti potraživanja se iskazuje kao nezarađeni finansijski prihod. Prihod od zakupa se priznaje tokom perioda trajanja zakupa primjenom metode neto ulaganja koja odražava konstantnu periodičnu stopu povraćaja. Kada je sredstvo dato u operativni zakup to sredstvo se iskazuje u bilansu stanja zavisno od vrste sredstva. Prihod od zakupnine priznaje se na proporcionalnoj osnovi tokom perioda trajanja zakupa.

35. Značajni događaji nakon datuma izvještavanja

Krajem 2019. godine u Kini su se prvi put pojavile vijesti o COVID-19 (koronavirusu). Situacija na kraju godine podrazumijevala je ograničen broj slučajeva nepoznatog virusa prijavljenih Svjetskoj zdravstvenoj organizaciji. U prvim nekoliko mjeseci 2020. godine virus se širio globalno i njegov negativni uticaj je dobijao na značaju. Rukovodstvo smatra da je ova epidemija događaj nakon datuma izvještajnog perioda koji ne zahtijeva korekcije finansijskih izvještaja. Iako se situacija razvija u trenutku izdavanja ovih finansijskih izvještaja nije bilo vidljivog uticaja na poslovanje Kompanije, ali se budući efekti ne mogu predvidjeti. Rukovodstvo će i dalje pratiti potencijalni uticaj virusa na poslovanje Kompanije i preduzeti sve moguće korake za ublažavanje bilo kakvih efekata.

Dodatne informacije

Kontakti

Crnogorski Telekom
Moskovska 29
81000 Podgorica
Montenegro
Tel: + 382 20 433 433
Fax: + 382 20 225 752
e-mail: office@telekom.me
www.telekom.me

Informacije o berzanskom poslovanju:

Berzanski simbol Crnogorskog Telekom: TCEG

Montenegroberza a.d.Podgorica
Moskovska 77
81000 Podgorica
Montenegro
Tel/Fax: +382 20 228 502
E-mail: mberza@t-com.me
www.montenegroberza.com

Objavio:

Crnogorski Telekom © 2020

www.telekom.me

PODIJELI DOŽIVLJAJ.